

Barabás Miklós 1861. évi rajza.

Sz. Kálmán

is elhasítja és be kell varni. A doktorok azt jósolják, hogy soha se fog tudni folyékonyan beszélni. Ki hitte volna akkor, hogy ő lesz korának egyik legnagyobb parlamenti debattora? Nemcsak a sebesült nyelve miatt lett volna az akkor bolond állítás, hanem még inkább a parlament miatt. E sebesülése óta datálódik történeti nevezetességű pislogása.

Vidám, pezsgő szellemű ifjú volt, ki részt vett az akkori ifúság minden mulatozásában és szelvedéseiben s egészen úgy indult, mint a kaszinó egyéb nagyjúri alakjai — mignem az 1861-ben megnyitott közpálya egészen lebillenseli s a mint közügyekben való tevékenysége szélesedik, egyre távolodik a sport-köröktől és nagyjúri pajtasaitól, fölveszi a magyar közpárti erkölceseit, modorát, szokásait és világnézetét, úgy hogy pályája delező pontján úgy tűnik fel, mintha az egész magyar közeposztálynak egyetlen alakba komprimált quintessenciája lenne.

Semmi se volt benne az úgynevezett európaiertől; valami puritán kálvinista ridegség és nehézség érzett rajta. Társaságokba alig járt, csak épen ha kénytelen volt vele; egész világa a parlament, a klub és a családi otthona közt oszlott meg. A társadalmi konvenczióknak se volt barátja. Báró Hirsch azért nem telepedett meg Magyarországon, mert Tisza nem adta vissza a vizitjét. A királynét szürke nadrágban vezette a kiállításon. Nem volt embere a külső formáknak és etiketteknak. Más miniszterelnökök, a ki reprezentálni is hivatva van, tönkre tett volna az ilyesmi, de az ő masszív, egyszerű

alakjához illett ez, — még szinte emelte, nagyjúrtotta.

Egyéb szokásaiban is egyszerű volt. A Ház buffetjében minden délelőtt megivott egy pohár cognacot. Ha valahova ebédre ment, mindig a maga havanna szivarját vitte. Volt egy ezüst tokja, a mibe csak egy szivar fért, abban hordta; különben napközben olcsó szivart szitt s ha be kellett a folyosóról a tanácssterembe sietnie, nem dobta el, mint a többi képviselő, hanem fölállt a székre és a magasan fekvő ablakok parkányzatára helyezte, a hol össze nem keverődik a többiekével s a hova a szivarvégeket szedegető cselédek gyűjtési szorgalma föl nem hat.

Ha a házban beszélt, soha se ivott vizet, a hogy a szónokok szokták. Ha hosszú volt a beszéd, egyszer-kétszer egy-egy csukorkával üdítette torkát. Egyedüli luxust a pápaszemekben fejtett ki; némelykor három pápaszemet is hozott magával, hol az egyiket, hol a másikat tette fel. Néha, ha szeméi fájtak a sok olvasástól, két pápaszemet viselt. Szelíd, kék szemű voltak, tele jóssággal. Mondják, hogy e jósságnak mint kormányzói hibáinak eltakarására használta a kék pápaszemet, hogy arcát rideggé tegye.

De ez csak az idegenek előtt volt rideg arc. Az ismerősök a szívet látták a homloka szigorúra vont redői közt is e zen az arcon nem volt előtűk se rút, se mephistói, hanem a fenéges lelki nyugalom és fölényes intelligencia kinyomata.

Mindenkivel szívesen beszélgetett, kis ember-

rel, nagy emberrel egyformán, ellenséggel, barátal, illedelmes nyugodt és szelíd hangon, de mégis annyi óvatossággal, hogy soha semmivel sem mondott többet, mint a mennyit akart mondani.

A mit a nyelve kimondott, annak ura volt, de még inkább ura volt a nyelvének. Valóságos mulatság számba esett, ha néha kényes kérdésekben ki akartak belőle valami nyilatkozatot «húzni».

Egy ősszel, Kossuthnak a halála előtt sok évvel, de Kossuth egészségéről jött végtelenül aggasztó hírek egyik délelőttjén Tisza titokban Gödöllőre ment a királyhoz, hogy senkivel ne találkozzék, külön vonaton. A parlamenti köröket lázas izgatottságba hozta ez a hír s a kíváncsi Futaky minden áron szerette volna kivenni, hogy mit végzett Tisza a királyllyal, nem is kételkedvén abban, hogy Kossuth halála eshetőségét tárgyalták s a teendőkre nézve állapodtak meg. Nagy kérdés volt ez ekkor, mert közhiedelem szerint Kossuth egy miniszterelnököt magával visz a sírba.

Este a taroknál találta meg Futaky Tiszát. — Hosszú volt a kihallgatás, kegyelmes uram? — kezdte messziről kerülgetni a ravasz ujságíró.

— Nem volt valami nagyon hosszú.

— Tehát rövid volt?

Tisza osztott előbb, aztán oda vetette a bajusza alól:

— Lehetett volna rövidebb is.

— Excellenciád referált, nemde? . . .

— Elmondtam a magamét, — felelte Tisza.

— Gondolom, hogy miről? — mosolygott mindentudó diszkreczióval Futaky.

— Hm, — dörmögte a miniszterelnök.

— Egyébről is beszéltek?

— Egyébről is.

— És mit mondott excellenciád?

— A mit ilyenkor szokás.

— És Ő Felsége?

— Ő is mondott egyet-mást.

— És hát miben állapodtak meg?

— Részint abban, a mit én mondtam, részint abban, a mit ő mondtott.

A partnerek végre elunták a Futaky zaklatásait s Nedeczky rászólt nagy haragosan:

— Ugyan menjen! Hisz már úgy is megtudott mindent.

Sokszor emlegette ezt az esetet.

Tisza Kálmán voltaképpen nagyon mértékletesen élt mindig. Korán fektűt és korán kelt. Hogy oly hamar öregedett meg, azt csak a tizenötévi kormányzás idegölő, vénítő munkája magyarázza. Élete mindig egyenes volt, az ünnepeket mindig Sajó-Kazán töltötte «a tót unokái közt», a hogy tréfásan szokta mondani, a nyarat Geszten, a hol kuglizott és lovagolt is régebben. Mint miniszterelnök minden évben fölkereste három hétre Ostendét is.

De az ő öregsége csak látszólagos volt. Ruganyos, agilis volt egész hetven éves koráig, és nem egyszer dicsekedett vele, hogy soha se volt beteg.

— Egész miniszterségem alatt egyetlenegyszer fájt a fejem — mondá, — aznap, mikor a trónörökös meghalt.

Sokszor emlegette ezt az esetet, talán nem is a fejfájás miatt, hanem mert azt akarta eszünkbe vévni, hogy azon a napon nagy fordulat következett be a magyar nemzetre. Hogy hát nem csak úgy bolondjában fájt az ő feje. Hogy az a fejfájás valami symptoma, — a minek a folytatása majd megtalálódik valamikor a történelemben.

Mohoray Pál.

A HIRES TAROK-PARTHIE.

Ha lapok, krónikások nélkül élénk mi is, mint a középkorbeliek és ha ötven év múlva csak úgy nagyjában találna meg valami történetíró a mai eseményeket, a hogy a Névtelen jegyző találta a Béla király előtti kort, közel-fekvő volna a gyanú, hogy itt most tömeges megmérgezéseknek kellett történniök, mert nem is egészen egy év alatt kihaltak a régi liberálisok vezérei, — épen mikor ez legjobban belequadrált az ellenpárt terveibe: meghalt Szilágyi Dezső, Pulszky Ágoston és Tisza Kálmán.

No hát ez egy csöppet se természetes, — mondaná ama historikus s hideg fejjel kezdené kombinálni és szóni a borzalmas meséket; az egyik így történhetett, a másik amúgy, s három sötét legenda támadna anyagúl a következő századok drámaírójának.

Pedig hát nincs itt más gonosztevő, csak a halál s nem lehet mindebből más conclusiót vonni, csak azt, hogy ebben az országban a halál is politizál.

A lapok nekrológiái felsorolják azt a sok úrt, a mi a közügyekben támad egy-egy jelenség kidőltevel, de hát még a társadalomban? Ki se lehet azt számítani.

Akárhová tekint szemünk, mindenütt hiányzik Tisza Kálmán. Nem látjuk őt többé a folyosón, a hol egy élő lexikon volt a közelmúlt politikai eseményeire nézve, nem látjuk őt az Akadémiában, az egyházi gyűléseken, nem leng többé tisztos fehér haja a pártkonferenciákon, a hol pedig azt kereste mindenki a háttal szemben lévő töméntelen fejek közt. Hiába fogja keresni a király szeme a delegációk fogadtatásán. És hogy egyszerre átugorjak nagy dolgokról a legkisebbre, a híres tarok-parthie is immár feloszloban van, mert kidől a negyedik partner. A legbiztosabb, a legbiztosabb, a ki mindennap ott volt már pont hatkor s korbolta a rendesen későn jöveket: Nedeczky Istvánt, vagy Sváb Károlyt. Jókainak szabad elkéni, mert poéta és mert fiatal házias.

Igazi élvezet volt elnézni az öregek játékát. Azt a sok csalafintát, ravaszsgót, griffet, a melyet használtak csupa kedélyességből, kötekedésből. Vidám nyájasság, humor aranyozta meg azt a másfél órát.

Inkább tréfa volt ez, mint játék, kicsibe is ment és a nagy kártyások regulái nem jutottak itt érvényre. Volt külön taroknyelvük s jaj volt annak, ha valami idegen került közéjük, a ki nem értette. A taroknyelvükkel mindent kibeszéltek, a mit nem lett volna szabad tudni. A generális a fejét vakarta a kiadásnál s kedvetlenül fogdosta sorba a kártyákat, mondván: «Ejh melyik vízbe füljök?» Ezt akkor a segítő partner rögtön megértette, hogy nincs nála szegény. A segítő partner, mikor ő rá került a kiadás, kihitt egy trefet és megvakarta a vállapoczkáját: «Három bolha csipi a hátamat», a mi annyit jelentett, hogy három trefe van.

Egy szóval csak afféle dilettáns kártyások ők, a kiknél az «uniformok» nem számítanak. Hatkor kezdték, háromnegyed nyolcra három tórt mondottak, mert csak nyolcig tart a polgári kimenő, kifizették a differenciákat (rendesen egy-két forintot). Jókai megfenyegette őket: «Megálljatok, ti rablók!» Tisza pedig dicsekedve ment ki a többi kártya-asztalok közt a nagyterembe, hirdetvén útközben: «Három forintot adtak». Ha ellenben vesztett, utánok kiáltotta: «Háromszor veri azt Ludas Matyi vissza».

Így tartott ez a parthie vagy húsz esztendeig, míg végre Ferraris egy szép értékes képen megörökítette (mely most az egyik partner, Sváb Károly főrendiházi tag tulajdona). Tizenegy alak van a képen, a négy partner: Tisza, Jókai, Nedeczky István és Sváb Károly, azután a gibiczek, Gajdary Ödön a Sváb Károly háta mögött, herceg Odescalchy Gyula monoklivál a szemén, Csernátorny Lajos, Beóthy Aldsi, Podmaniczky Frigyes, Pulszky Károly és hátul a kedélyesen szivarozgató Mikszáth Kálmán.

A gibiczek természetesen napról-napra változtak, de a parthie maradt. A gibiczekbe a halál is belekötött, elsőnek lekasálta a herceget, a szeretreméltó «öreg fiút», Odescalchy, azután a boldogtalan könyvüvéru Pulszky hányódott el a világba s valahonnan Ausztráliából érkezett egy nap a szomorú sürgöny: «Charles Pulszky dead». (Pulszky Károly meghalt.) Majd

a vidám Aldsi hagyta el a czimboráit, úgy látszik örökre. Eleinte szinte hihetetlen volt. Hátha csak tréfa? De már két éve nem látta a klub, mégis csak meghalt. Ej Aldsi, Aldsi. Micsoda új boldogság volt ez megint!

De talán tudta, hogy a generális utána jön, azért ment előre. Erre enged következtetni, hogy Aldsi után, a ki leghívebb mamekukja volt Tiszának, felcizelődött Csernátorny, a Tisza egyetlen tanácsosa is és ő is azért ment, hogy mire Tisza megérkezik, már együtt legyen a személyzele.

¶ Hulltak a gibiczek, de a parthiehoz nem nyúlt a mulandóság nemtője. Már pedig ez a fő. Mert mi a gibicz? A gibicz semmi, a gibicz nem számít, csak zavarja locsogásával a játékosokat.

Most azonban ütött a hora canonica (a hogy ők neveztek a távozás idejét) s az egyik partner, a legfőbbik, a kinek a kedvéért annyi éven át összetartottak, eltávozott, hogy soha többé köztük ne üljön. A híres kép tehát, mely eddig minden nap aktuális volt, ezentúl már csak historicum.

Mohoray Pál.

ÉDES ANYÁM SIRJÁRA.

Valahányszor megvölök a falumtól. . .

Valahányszor megvölök a falumtól, A szivemben mindig egy bús harang szól. Árván hagyom kis kunyhómban Könnyes szemű rózsámat S kűn a dombi temetőben Porladozó, föl-fölsíró anyámat.

Minek is kell járnom a nagy világra! Ide nőt már az én lelkem, hiába! Elég volna már énnekem Az a kis út odáig: Kedvesemmel andalogva, Kis kunyhómtól édes anyám kirájga.

Fekete madarak.

Míg az élet napja melengette szíved S ragyogta be arezád: Mint a galambdűzéből a fehér galambok, Gondolatim mindig úgy repdestek hozzád.

Mióta meghaltál: a fülemben folyton Ezer harang kondúl. . . Gondolatim búsan rajzanak, miként a Fekete madarak a sötét vadonból.

Bejárják a lankás, szélfüvalmas mezőt, Kakukfüves völgyet, A kanyargó Balog réti gyaloghídját, Hullámozó kalászú, pityapalttyos földet.

A hova csak léptél: mindenütt ott járnak A lábaid nyomába. . . Feketébe vonja az egész tájékokt Árnyékvető szárnyuk síró suhogása.

Esti csillag keltén az akéozos dombra Szállnak el mindnyáján: Letelegetnek a sírdó halma körül S ott virrasztanak a csöndes éjszakában.

Pósa Lajos.

A VADLUDAK.

Guy de Maupassant költeménye.

A pusztá hallgatag, elnémult a madár, A szürke ég alatt fehér a róna-sík; Prédát keresni itt varjú-csapat ha jár; Fölváják a havat, aztán beszennyezik.

A távol esőndiből, egyszerre, messziről Gágogó vadludak csapatja fölmerül.

Mint nyilraj ha röpül, kinyújtott, hosszú nyakkal Erőlködnek előre, sietnek szerfelett, Süvöltő szárnyaikkal verdeséni a szelet.

Vezérok, kik elől jár, — e légi útasokkal Ki erdőn, tengeren, pusztákon jött ma át, — Gyorsítai vágyva őket, kapadni új erőre, Éles kiáltozással buzdítja csapatát.

Páros szalag gyanánt így hullámköz előre, Így jön s zúg a csapat és így terjeszti szét A tágas ég alatt szárnyas háromszögét.

Fogoly házi ludak jönnek a hó-mezőben, Zsibbadtak a hidegtől s kinnal döcögve járnak, Mint a nehéz hajók imbolygnak menőben. Egy rongyvá sziheder fűtyölve hajjja' a nyáját.

Hallván kiáltozását a szabad utasoknak, Fölnéznek a magasba, hol vad testvéreik A mérhetetlen ég hullámaiból szelik: S fölkapnak hirtelen, hogy ők is menni fognak. De hasztalan verik ügyetlen szárnyokat, Megint lehallanak s bódultan fölfigyelnek. A tévétel hívásra, melyén a rab kelnek Szabadság vágya kelt forró láz-álmokat.

Langy partok, messzi táj, mit szívök úgy megáhit, Hogy a havas mezőn futkosnak észvesztetten, Hangjok az égbe csap fájón, kétségbe'setten: A boldog távozóknak felelgetnek sokáig. . .

Franziából: Zempléni Árpád.

EGY MAGYAR IRÓ VISZONTAGSÁGAI A MŰLT SZÁZAD ELEJÉN.

A XVIII. és XIX. század fordulóján a szomorú politikai és társadalmi viszonyok nem egy embernek tették tönkre életét saját hibáján kívül, vagy oly hibákért, melyeket szerencsésebb korok megbocsátottak volna. Ezek közé tartozott Rosty János is, nagy tehetségű ember, a ki latin verseivel már fiatal korában hírnévre tett szert.

Rosty előkelő magyar nemesi családból származott. Iskolái végeztével a jezsuita szerzetbe lépett; de csakhamar meggyőződött, hogy a szerzetesi élet nem neki való pálya; ezért, mint még különben is csak növendék, a rend odahagyására határozta el magát. Kilépvén szerzetéből, a községi kerületi táblánál vállalt jegyzői hivatalt. Ott azonban nemsokára hurkot vetett nyakára a kémkedő hatalom üldözésének boszúja, mely osztályosává tette azok sorsának, a kik, mint Hajnóczy, Kazinczy, Hirgeist és mások, Kufsteinban, Spielbergben, Budán, Munkácsen szenvedtek rabságot. Rosty a budai Ferencz-rendi zárda és a magyar testőrség kaszárnyája falai között, hat láb hosszú lánczaccal a földhöz bilincselve, senyvedett hónapokon át, nem kapva még gyertyát, kést és írószert sem, s élelmézésében is arra a naponkénti 20 krajczárra szorítva, melyet az udvar a folyók ellátására rendelt.

Olykor megnyílt a czella ajtaja s egy bájos gyermeklányka, a foglyok egyikének, Hirgeist Ferencznek, báró Orszay László kaszárnya fiának 12 éves húga, később báró Prónay Simon neje, friss gyümölcsöt vitt a sápadt szenvedőknek. Remény, vigasztalás szállt ilyenkor az ifjak csüggedő lelkébe; de Rosty szótlan, komor maradt; gyámol nélkül hagyott édesanyjára gondolt, ki benne egyetlen támaszát vesztette. Szorongva várta az ítéletet, mely, azt remélte, szabadulást ad számára. De csalódott; a zsarnokság nem könyörült kinjain.

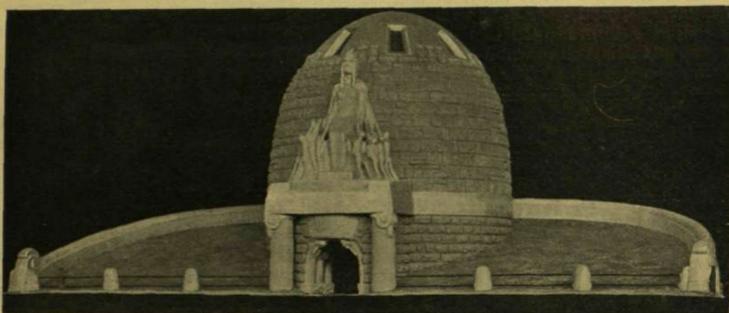
Az adatok megegyeztek abban, hogy Rosty, még mielőtt államfogságba került volna, a legnagyobb mértékben képzeldő volt. A magány, az elkeseredés, gyámoltalanná lett anyjának szomorító emléke lelkét sötét, mély banatba ejtette. 1795 januárjában, vagy februárjában, mikor Budán volt fogságban, palackzájt szét-törte, egy üvegserépet a lánczán függő lakattal porrá tört, s azt megitta.

Midőn azonban látta, hogy így nem sikerül meghalnia, újra más módhoz folyamodott. Egy üvegseréppel fölmettette lábain és kezéin az ereket. De, bár ropant sok vért vesztett, ez sem idézte elő oly epedve várt halálát. Akkor testének legérzékenyebb részén ketté vágta a nagy ütő-eret; ez kikényszerítette a szerencsétlenből a fájdalom felkiáltását, mire az ő figyelmessé téve a hang által, hamar jelentést tett, orvost hívtak, a ki bekötözte sebeit.

Valahogy megint csak jobban lett az önkéntes halál szomorú jelöltje. De ezentúl testben, lélekben nyomorék maradt. Nem sokára ezután Spielbergbe, onnan a brünni várba került, mint

GERSTER ÉS STROBL PÁLYATERVE.

MÁRKUS, SPIEGEL ÉS KALMÁR ELZA PÁLYATERVE.

államfogoly, s csak 1798-ban bocsátották el végkép.

De már későn. Szerető anyját a sirban találta; megölte a fia sorsa miatti aggódás és bánat. Rosty Pestre jött egyedül, elhagyatva, hogy ügyvédkedéssel tartsa fenn magát. Semmije sem volt; csekély örökségét már korábban elhalt atyja elpazarolta. Sok küzködés után báró Orczy József zempléni főispán kinevezte főlevéltárosává. A szabadelvű mágnás, a költő Orczy Lőrincz fia, megszánta a holdogtalan embert s biztos kenyérhez juttatta. E mellett az ügyvédséget is folytathatta. Így már-már jobb sors hajnala látszott derengeni a sokat próbált férfi számára.

Amde ez a szerencsés változás sem tartott sokáig. Nemeslelkű pártfogója 1804-ben meghalt s özvegye falura hitta meg Rostyt, hogy három fiát a magyar jogban oktassa. A három tehetséges ifjú mágnás egyike, György, már 1807-ben Pestvármegye aljegyzője lett.

Mi történt a főúri özvegy házában, mi nem, mind máig kiderítetlen maradt; csak az bizonyos, hogy Rosty kiesett pártfogójának kegyéből s a háztól elűzetett. Annyi megállapítható, hogy az özvegy bárónőt is méltán érheti, a vád, hogy nem viselkedett méltányosan gyermekei

BÁLINT, JÁMOR ÉS KALLÓS PÁLYATERVE.

Ötven éves kort ért. Kihült testét a pesti közpórház temetőjében helyezték örök nyugalomra, melyet a földön nem tudott megtalálni. Így végezte boldogtalan életét a múlt század elején egy magyar író, a kinek tehetségei méltók lettek volna arra, hogy nevét az úttörők közé emeljék. Régi és előkelő magyar család sarja, tetőtől talpig becsületes ember volt; de a mágnási körökben magába szívott előkelő modor divatos utánzása képtelenné tette a komoly és kitartó munkára. Ódság és előítélet, párosulva nem közönséges írói képességgel és könnyelmű természettel, Rostyt azon emberek egyikévé tették, a kiknek egyénisége bevezetlen marad s életük végzetes tragikummal ér véget. Egy magyar Gerard de Nerval, a nemzeti irodalom újraébredésének tevékeny korszakában, a kinek gyöngébb lelki szervezete nem bírta el az élet súlyos rázkódításait s megtört a dicsőségre vezető úton.

A KLUB-ÉLET ANGLIÁBAN.

Ha egy londoni úr dicsekedni akar, azt mondja: «nekem saját otthonom van». «I have my own home!»

Ebből az értetődik, hogy a londoni lakosság

nevelője iránt. Rosty újra Pestre került, nyugtalan életstílusától ízetve, hogy újra az ügyvédséghez fogjon. Keserűen kellett azonban tapasztalnia, hogy azok, a kiknek korábbi ajánlatait Orczyék miatt el nem fogadta, most ellene fordultak s akadályokat gördítettek útjába.

Barátaihoz fordult; de azok is sokkal nagyobb inséggel küzködtek, semhogy tartósan segíthetnek volna rajta. Nélkülöznie kellett; majd a szó szoros értelmében éhséget szenvedett, jótékony alamizsnákra volt szorúlva; maga Festetich György gróf egy ízben 25 frral segítette. A szükség megtörte testét-lelkét, úgy, hogy utoljára komor mélabú vett erőt rajta, s a kezdődő téboly jeleivel járt-kelt az utcákon.

Vége Pestvármegye házába került, hol elborult lelke a gondos kezelés alatt kissé magához tért. De hiába bocsátották újra szabadon, az élet gondjaival megbirkózni többé nem tudott. Akarata elvesztette ellenálló erejét, sebzett lelke nem találta meg többé egyensúlyát. A kopálás és nyomorgás vigasztalan napjai következtek rá újra, a míg egyszer csak megelégtelve szenvedéseit, 1807 január 24-én golyót röpített agyába, megvált az élettől, mely számára csak kín és megalázást termelt. Csak néhány sor irást hagyott maga után, mely félig latinul, félig francziául írva, tettének igazolásául volt számván s számot adott kedélye benső meg-hasonlásáról e szavakkal: «Barátainnak és jölteveimnek el nem múlt köszönetet mondok. Ellenségeimnek és azoknak, kik betegségemnek okai voltak, őszinte szívvel megbocsátok. Meg-úntam tengetni nyomorult életemet! Ha az ember mindent veszített, ha nincs többé reménye: az élet gyalázat, a halál kötelesség. Rosty János.»

legnagyobb része hónapos szobákban lakik: szállóban, vagy az u. n. *boarding-house*-okban. A kinek már saját bútorai — saját «otthona» — van, az már bizonyos jólétnek a jele. És ebben a nagy világárosban, hol mindenki idegen egymáshoz s bizalmatlan tartózkodás uralkodik az érintkezésben, valósággal mondható, a lakásáról ítélük meg egymást az emberek. Ki hol lakik? melyik kerületben? a szerint esik elbírálás alá s a szerint becsülik fel vagyoni állapotát, sőt még — a jellemét is. A *White-chapel* negyedben lakni már egymaga elegendő arra, hogy minden jobb társaságból kizárt legyen az illető; míg ellenben a *West End* negyedének lakója — csupán azért, hogy ott bir szállással — kvalifikálva van az elegancia körei számára. De e két szélsőség között minden többi negyednek megvan a maga speciális jellege, a mely a lakóira veti fényt vagy árnyát. Hogy pedig mily mértékben esik ez beszámítás alá, azt legjobban jellemzik azok a megjegyzések, a melyek a lapok «apró hírdetései» között foglaltatnak: úgy keresve azokban alkalmazottakat az állásokat hirdető, hogy «csak jó negyedben lakó urak pályázhatnak».

Ez a bizalmatlan zárkózottság, a mely alap-jellemvonása az angolnak, ősidőkben is ugyanaz volt, mint ma. Ennek ellensúlyozására, helyesebben: az egymáshoz idegenek összetársítására alakult meg az a *Society of Christians* (Keresztények szövetsége) a század elején, mely a mai klub ösatyjának mondható. A Sir. Hon.

LEITERSDORFER, TÓTH ÉS TELCS PÁLYATERVE.

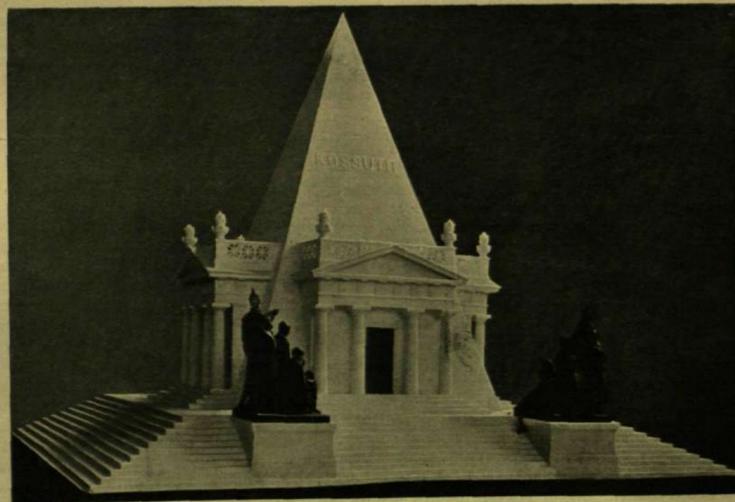
TÓRY ÉS DONÁTH PÁLYATERVE.

rangok és foglalkozások minden árnyalatának megvan a maga külön-ily intézménye. Néha azonban valóban meglepő ezimeket találhatni a sok különböző között, mint például a «*Színházba járók klubja*», «*Öreg emberek klubja*», «*Kövér emberek klubja*», vagy «*Szesz nem ivók*», a melyek mind igen jóhírű névvel bírnak itt. Léteznek klubok különböző betegségekben szenvedők számára, ilyen az «*Asztmatikusok klubja*», «*Vakok egylete*» stb., a melyeknek külön szaklapjaik vannak, még a vakok számára is. Továbbá olyan társulatok, a melyek különböző állapotokban levő embereket igyekeznek egyesíteni, mint: «*özvegyek*» vagy «*legényemberek klubja*», a melyek mindegyikének más és más a célja, oly szórakozásokat nyújtva tagjainak, a melyek azok izlésével állanak összhangban. Végül oly klubok, a melyek titkos czéllal bírnak s a melyeknek tagjai nem is ismerik egymást. Különösen egy ily társaság létezik Londonban, a legjelentékenyebb, a melynek csak a hivatalos helyisége ismeretes: központi igazgatósága. Hogy mi ennek a társaságnak a célja, azt csak nagyjában lehet elmondanunk, mert szabályairól nem tud a külvilág. Működése és jellege bizonyos detektiv-szerű, s abban áll, hogy kutatásokat végez megjelölt egyének múltjában és jelenében. Erre megbízást azonban csak tagok adhatnak és teljesen díjtalanul.

Edw. Roberts által alapított első «*society*» óta a «klub» fogalma óriásit nőtt, úgy hogy ma már minden különböző osztály- és foglalkozásbeli klubok léteznek. Számuk pedig valósággal messés. Egy kimutatás szerint Londonban egymagában 15 ezernél több a klubok száma, nem sorozva ezekhez a kisebb társaságokat, a melyeknek állandó helyiségeik nincsenek s pusztán «*meetingeket*» (gyűléseket) tartanak alkalomról-alkalomra.

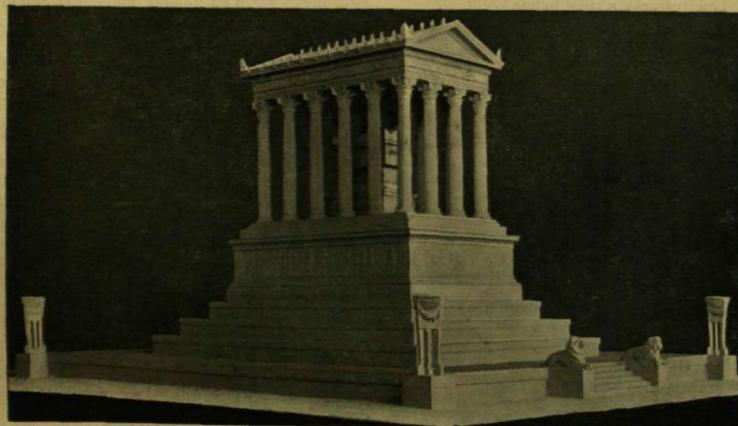
Hogy mit ért az angol klub alatt, az egy szóval ki sem fejezhető. A nálunk divatos «klubok» csak korcsalakjai ennek az intézménynek. Az angol klub, erkölcsi értelemben, oly szövetség bizonyos egymáshoz illő embereknek, a mely tagjait czéljaik elérésében támogatja, jótállva azok jellemeért. S ez a legmeszebb menő intézkedésekben nyilvánul. Egy nagy londoni klub tagja például czélgének oltalma alatt támogatásra talál a világ minden pontján, a hol angol társaság él, legyen bár a mérföldek ezreivel távol az anyaországtól. Ez az erkölcsi motívum különben nem egyéb, mint a szabadkőművesek alapigéje; csak hogy a míg nálunk csak ez a nemzetközi társaság bir ily tendenciával, addig az angol klubintézmény minden jobb fajú ágazata ezt írja szabályainak főpontjává.

Hogy hányféle klub van Londonban? azt csak a statisztika tudná megmondani. A társadalmi

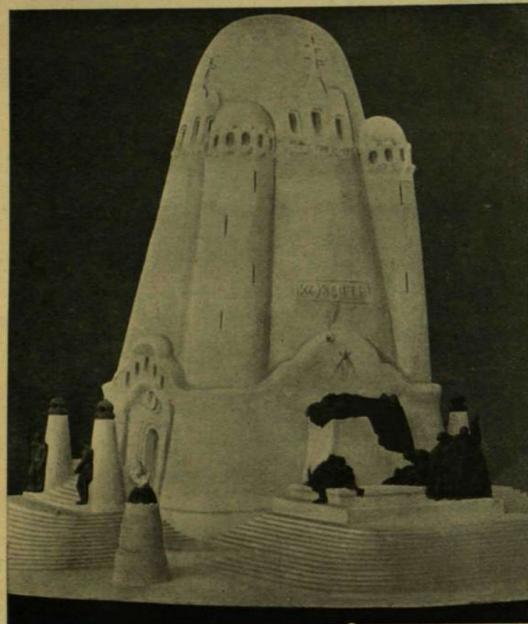
FÖLK ÉS FÜREDI PÁLYATERVE.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEI. — Erdélyi fényképei után.

SCHICKEDANZ ÉS HERZOG PÁLYATERVE.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEI. — Erdélyi fényképei után.

KOMOR, JAKAB ÉS VEDRESS PÁLYATERVE.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEL. — Erdélyi fényképei után.

Különösen nagy czégek, bankok, stb. használják fel üzleti ügyekben, még pedig leginkább a hitelzések alkalmával. Ennek a társaságnak tagjai száma óriási s az azok által fizetett tagsági díjakból fedezik kutatásuk költségeit és az alkalmazottakat.

*

A klubok nagy száma jellemzi leginkább azt, hogy mily nagy szerepet játszanak azok az angol közéletben. Túlzás nélkül mondható, hogy nincs angol férfi, a ki ne tartoznék valamelyik klub kötelekébe, sőt igen gyakran kettőbe, háromba is; egy politikaiba, egy művészetibe és egy sportklubba. A párisi *clubman* — ez az annyira divatos jelzés a francia élőköltségben — tisztán angol eredetű, a mint már neve is mutatja, de a szó londoni értelme még annál is többet fejez ki.

Egy igazi «fashionable» angol klub első és fő kelleke: a külön saját palota, csaknem szalodai jelleggel, a melyben a tagok a kényelem minden rafinemenyét feltalálhassák. A «country-gentleman» (földesúr) londoni látogatásai alkalmával a klubjába száll, a hol szobát, könyvtárat, vivő- és fürdőtermeket, szóval a leg-elegánsabb otthont találja. Mint egy nagy család, úgy élnek benne a tagok, menten a kíváncsi külvilág indiszkrecziójától. Magános, család nélküli férfiak barátokat, társaságot találnak ott s meg vannak kímélve az elhagyatottság unalmától. Ez a gyakorlati célja az angol klub-életnek.

E kényelem kívül azonban még számos más járuléka is vannak az intézményeknek. Az egyik elegáns londoni klubnak például az az egyik pontja alapszabályaiban, hogy tagjaiért hitelek igénybevételekor *jótáll*: váltót girál, pénzügyi műveleteket eszközöl stb., a melyeknek végrehajtására saját klubbeli ügyvédjük van. A ki a tagok közül ezzel visszaél, az — természetesen — kizáratik s a kizáratás bélyege igen messzeható folt; megbecstelentőbb a börtönnél is. Viszont az is természetes, hogy a tagfelvételt nagyszabású ceremóniák előzik meg. Továbbá: minden elegáns klubnak saját kincstára, hogy úgy mondjuk: bankja is van, a mely a tagok pénzét kezeli és bankokat bocsát ki, a melyek némelyike valósággal közközben forog a kereskedelemben is. Ezek check-szerű utalványok; vásárlásnál azonban minden nagyobb üzlet készpénzként fogadja el.

Ebben a környezetben él az a klub-társadalom, mely London polgárait, a tulajdonképeni londoniakat, teszi ki, megkülönböztetésül az idegen jöttmentek áradatától.

A klub-élet nyilvános szereplése azokban a fényes estélyekben nyilatkozik meg, a melyek a *season* idején a «társaság» főszórakozásait képezik. Mesés pompa és magas művészi színvonal jellemzi ezeket az estélyeket: hangverseny, tánc és különböző társasjátékok keretében. A nagy estélyeken kívül azonban számos apróbbat is rendeznek, különösen karácsony előtt. És ezek a kisebb estélyek a londoni klub-élet különlegességei.

Az angol «smoking concert» néven ismeri ezeket a hetenkint vagy havonként rendezett klub-estélyeket; jelentőségük pedig az, hogy férfiak (nők soha) a palota helyiségeiben összejönnek — egy szivarra. Minden tag vendégeket hoz, a kik a klub vendégei s mint ilyenek, teljesen díjtalanul élvezhetik a klub pinceszéjét, szivarait — a jóllakásig.

Ellentétben a mi klubjainkkal, az angol estélyekben igen *rika* a kártyajáték. Itt-ott vannak ugyan baccharat- vagy skat-partiek, esetleg szolid whistezők: általában azonban nem a játék a cél, a mely az egyleti tagokat összehozza.

Virter Ferencz.

EGY ESZKIMÓ FIÚ NEW-YORKBAN.

Peary, az ismert amerikai sarkutazó 1897-ben egyik útjáról visszatérve, hat eszkimó fiút hozott haza abból a törzsből, melyet ő fedezett fel a legészakibb vidéken, a meddig el tudott jutni. A hat közül csak egy maradt meg; négyen meghaltak, valamennyien tüdőbajban, az ötödik hazakivándozott s mikor megbetegedett, haza is vitték.

Mene, így hívják a megmaradt fiút, egy Wallace nevű úri családba került, a hol nagy gondal nevelik, egy-két évvel idősebb fiúkkal együtt. Mikor odakerült, még egészen fiatal gyermek volt, néhány szót tudott csak angolul. Beadták az iskolába, a hol tanítói szerint elég jól tanul s négy év alatt egészen kimivelődik, mint akármelyik jól nevelt amerikai gyerek. Arczán meglátszanak a jellegzetes faji vonások az erősen kiálló pofacsontok, a félig zárt szem,

termetére is kicsi, vézna, — olyasforma, mint egy európai ruhába öltözött japáni.

Az ősi vad szokásokat lassankint üzték ki belőle. Így például eleinte a húst meg se rágta, csak kétszer-háromszor beleharapott és elnyelte. Nagyon falánk is volt, különösen a hús-ételekből evett rengeteg sokat. Nagy nehezen tudták csak rávenni, hogy hetenkint egyszer megfürdjék.

Minderről ma már leszokott s nem szereti többé olyan nagyon a túlságosan zsiros ételeket, mint azelőtt. Kedvencz étele a csirke. Érdekes, hogy nagyon érzékeny a hideg iránt, — nagyon könnyen meghül, meleg flanelruhába öltözve is fázik téli időben. Négy év alatt a hányszor beteg volt, az mindig télen történt vele.

Ha azt kérdik tőle, hogy mi szeretne lenni, azt mondja, hogy földművelő. Partfogói ellenben hitérintőt szeretnének belőle nevelni, mert azt remélik, hogy sikerrel tudná keresztény hitre téríteni eszkimó fajrokonait. Az eszkimó nyelvet már tökéletesen elfelejtette, tehát ez esetben azt újra meg kellene tanulnia. A bibliai történeteket nagyon szereti olvasni és hallgatni s szorgalmasan jár a vasárnapi iskolába. Mostanában mult tizenkét éves s öt évet baj nélkül töltött amerikai éghajlat alatt. Ezért nevelői azt remélik, hogy már teljesen akklimatizálódott, az orvosok azonban nem biznak életben maradásában, mert attól tartanak, tudóbajt kap előbb-utóbb ő is, mielőtt felnőne.

Néha-néha emlegeti, hogy szeretne hazamenni hazájába, de csak úgy, hogy nemsokára visszatérhet New-Yorkba. Ez csak olyan gyermekes ábrándozás nála, nem komoly honvágy. Egykori életére nincs más emlékeztetője, csak az az eszkimó kutya, a melyet magával hozott.

KÉT MESE.

(Vége.)

Írta Mark Twain. Angolból fordította S. A.

— Ez a legnagyobb eszme a világon. Hogy a mennyiké tudott az eszedbe jutni?
— Új le és hallgass. Megtanított egy kis bölcsességre. Ne felejtse el, a mig élsz. No hát, ki a te legjobb barátod, a kitől nem tudnál és nem is akarnál megtagadni semmit a világon?
— Az te vagy, Tommy, hisz tudod.
— Hát ha te valami szivességet kérnél a

macskahús-árústól, holott nem ismered őt, mit csinálnál? Ha odamennél hozzá és megkérnéd: ugy-e, hogy azt mondaná, hogy eredj a pokolba; mert olyan ember ám ő kelme. De nekem ő a legjobb barátom te utánad s térdig is elkoptatná a lábát, ha nekem szivességet tehet, — akármilyen szivességet. No hát, kérdem tőled, melyik az okosabb dolog: ha te odamégy hozzá és megkéred magad, hogy mondja el a gesztenyés asszonynak a te görögdinnye-kürádat, vagy ha megkérsz, hogy én kérjem meg őt?

— Természetesen, ha téged kérlek meg. Sohase gondoltam erre! Ez egyszerű dolog!

— Ez a bölcsesség, barátom. Az okoskodás ez: mindenkinek a világon, kicsinek és nagyoknak, van egy különös jó barátja, a kinek örül, ha szivességet tehet. Így hát, akárkitől indulsz is el, eljuthatsz akárkinek a füléig, akármilyen alacsonyán állsz te, akármilyen magasán a másik. Nagyon egyszerű dolog: csak meg kell találni az első barátodat, azon múlik minden; ezzel a dolog a te részedről el van intézve. Ő már majd csak megtalálja a maga jóbarátját, ez megint a harmadikat, és így tovább, egyik barát a másik után, egyik szem a másik után, úgy mint a láncban. Ezen a lánczon fölmehetsz és lemehetsz olyan magasra, vagy olyan alacsonyra, a hogy akarsz.

— Gyönyörű dolog ez, Tommy.

— Olyan egyszerű és könnyű ez, mint az ábécé. De hallottad már valaha, hogy valaki megpróbálta volna? Nem; mindenki bolond. Bemegy egy idegenhez bemutatás nélkül, vagy levelet ír neki; persze hogy rá se hederitenek. Úgy kell neki. Nohát, a császár engem nem ismer, de ez nem baj, azért a görögdinnyét mégis csak megessi holnap. Meg fogod látni. Hó! háhó! megállj! Ott a macskahús-árús. Adj Isten Jimmy, futok utána.

Utólérte az öregét és ezt mondta neki:

— Nem tennél nekem egy szivességet?
— Ténnek-e? Már hogyné ténnek? Persze hogy ténnek. Csak mondd meg, hogy mit?

— Eredj, mondd meg a gesztenyés asszonynak, hogy tegye félre mindenét és szívesen ezt a hirt megmondani legjobb barátjának s kérje meg ezt, hogy adja tovább.

Megmondta neki a görögdinnye-kúra dögát.

— No, most szaladj!

Egy pillanat múlva a kéményseprő-inas szava már útban volt a császár felé.

III.

Másnap este, éjfél tájban a doktorok suttogva ültek körben a császári betegszobában. Nagy zavarban voltak, mert a császár nagyon rossz állapotban volt. Nem tudták eltitkolni önmaguk előtt, hogy valahányszor kiürítettek egy új kotyvadékos üveget, a császár csak annál rosszabbul lett. Nagyon el voltak szomorodva, mert erre az eredményre — számítottak. A szegény császár lesoványodva, mozdulatlanul fekiadt, szeméit lehúnyva s a legkedvesebb apródja hessegette róla a legyeket és halkán zokogott. Egyszerre a fiú suhogást hallott a selyem ajtófüggönyön. Odafordult és meglátta a főpohárnokmestert, a ki bekukuskált a szobába s izgottan intgetett neki, hogy jöjjön oda. Halkan és könnyedén, lábujjhegyen odasuhant a fiú kedves és tisztelt barátjához, a főpohárnokhoz, a ki így szólt:

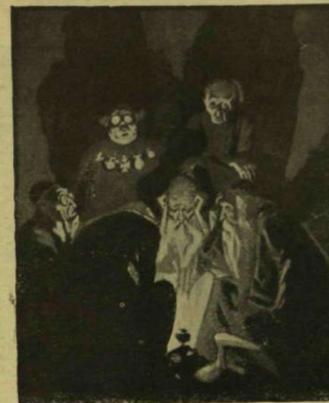
— Csak te tudod őt rábeszélni, édes fiam, oh tedd meg! Fogd ezt, hadd egyék belőle. Ettől meggyógyul.

— A fejemet teszem rá. Enni fog belőle. Nehány nagy szelet leves, friss görögdinnye volt.

Másnap reggel elterjedt a híre mindenütt, hogy a császár egészséges, mint a makk s hogy a doktorokat felakasztatta. Az öröm újjongása futott az országban végig s lázasan készülődtek mindenütt a kivilágításra.

Reggeli után ő felsége elgondolkozva üldögélt. Hálája kiondhatatlan volt s azon tündött, hogy micsoda jutalom volna elég gazdag arra, hogy kimutassa halálját jöltevének. Végre elhatározta magát és behívta az apródot. Megkérdezte, ő találta-e ki a kúrát. A fiú azt mondta, hogy nem, — ő a főpohárnoktól hallotta.

A császár elküldte a fiút s elkezdett megint gondolkodni. A főpohárnok gróf volt, — megteendő hercegnek s neki ajándékoz egy gazdag bírtokot, a mely az ellenzék egy tagjaé. Oda-hivatta őt maga elé s megkérdezte, ő-e a gyógy-

A doktorok suttogva ültek a császári betegszobában.

Meglátta a főpohárnok mestert a ki bekukuskált a szobába.

szer feltalálója. A főpohárnok azonban becsületes ember volt és azt mondta, hogy ő a főudvarmestertől tanulta. Elküldték őt is és a császár tovább gondolkodott. A főudvarmester báró; gróffá fojta tenni s nagy jövedelmet ad neki. A főudvarmester azonban a főajtónálló-mesterré hivatkozott; erről megint gondolkodni kellett. Ő felsége megint kisebb jutalmat gondolt ki. A főajtónálló-mester azonban ismét másra hivatkozott s így a császárnak ismét le kellett ülnie s további, megfelelően kisebb jutalmat kigondolnia.

Vége is, beleúnyva a kutatásba s hogy sietesse a dolgot, elküldött a belső titkos fő-fő detektívért s megbizta, hogy nyomozza ki a kúra eredetét, hogy méltóan megjutalmazhassa jöltevéjét.

Este kilencz órára a belső titkos fő-fő detektív meghozta az eredményt. A nyomozás során eljutott egy subanezhöz, a kit Jimmy-nek hívnak s mesterségére nézve kéményseprő. A császár még megindulással szólt:

— Derék fiú; megmentette életemet. Nem fogja megbánni.

Oda adatta neki egy pár ócska cipőjét, hozzá még nem is a legőcskébbat. Jimmy nem viselhette, mert nagyon bő volt neki, de a vén zulu-nak nagyon jól esett. Így hát minden rendben volt, úgy, a hogy lennie kellett.

Az első mese befejezése.

— Nohát, érted ezt? — kérdeztem a barátomtól.

— Kénytelen vagyok megvallani, hogy értem. Úgy is fog történni, a hogy te mondtad. Holnap elintézem az ügyet. Nagyon jól ismerem a főigazgató legjobb barátját. Éj majd ad egy pár sor ajánlást, a miben benne lesz, hogy az ügyem csakugyan nagy fontosságú a kormányzatra. Az

ajánlással odamegyek előzetes jelentkezés nélkül s beküldöm a névjeggyemmel együtt. Aligha kell fél percznél tovább várnom.

Úgy is lett az utolsó betűig s a kormány elfogadta használatra az új csizmát.

EGYVELEG.

* Nevezetes husvétii tojások. A husvétii tojásokkal Londonban mai napság valóságilag fényt úznek. Az angol főváros cukrászainak kirakataiból 20 fil-lértől kezdve néhány ezer font sterling értékű husvétii tojások is láthatók. Elsőrangú művészek festményeivel díszített tojásokért 20—21 ezer koronát is fizetnek. Vannak aztán elefántesontból faragott, finom cukorkákkal és drága ékszerdarabokkal töltött tojások. Ezelőtt két évvel egy gazdag chicagói kereskedő gyermekeinek egy elefántesontból faragott tojást ajándékozott. A remek faragványokkal díszített tojás átmérője három láb volt. A belsejében levő másik tojásban pedig egy zenélőgép volt elhelyezve, mely több zenedarábot játszott. A remekmű 90 ezer koronába került. II. Sándor császár egyik főrangú barátjától egy színaranyból készült egy láb magas tojást kapott, melybe a keresztre feszítés jelenetei voltak bevéve. A tojás sárgáját egy gyémántokkal szegélyezett keresztalakú rubint képezte. A tojás Párisban készült. Értéke nem volt megállapítható, mivel a keresztalakú óriási nagyságú rubinhoz hasonló drágakő nincs több a világon. A tojást most az «Eremitage» nevű szent-pétervári múzeumban őrzik. XIII. Leó pápa husvétkor szintén sok tojást szokott kapni. Néhány éve egy drágakövekkel kirakott ludtojás nagyságú arany tojást kapott, melyen a «Pax» (béke) szó húsz rubinból volt kirakva. Legjobban örült azonban a pápa egy fajtájának, melyből, midőn kinyitotta, két eleven fehér galamb repült ki. A tojást egy szegény földműves vitte a Vatikánba.

* Anglia és Irland némely részein a babonás-ság még most is nagy, a mit bizonyít többek közt, hogy 1875 szeptember 17-én Angliában Long-Compton nevű faluban egy öreg asszonyt «hoszorkányság» miatt agyonverték. Hasonló okból 1895 márcz. 15-én Irland Ballyvedan falujában egy 27 éves nő tulajdon férje égetett meg, mint boszorkányt, a miért aztán húsz évi kényszermunkára ítélték.

* London utcáin a különféle járművek okozta balesetek miatt évenként átlag 150 ember veszt életét, nyolcezeren pedig kisebb-nagyobb sérülést szenvednek. Tekintettel a gyakori balesetekre, Angliában a villamos vasúti kocsik nem sokkal gyorsabban közlekednek, mint a lóvonatú vasutak.

* Egy new-yorki nagy napilap szerkesztője Krisztina spanyol királynőnek levelet írt, melyben arra kéri, hogy fiával, Alfonz királlyal egy a barcelonai zavarokat esetleg hasábot irasson. Tiszteletjéi fejében leveleiben egy 44,000 koronás chekkt mellékelte. Ajánlatát természetesen visszautasították.

* Magyarország legnagyobb könyvtára. A közönségtől statisztikai hivatal legújabb, 1900-ról szóló «Évkönyve» külön fejezetben szól a közönyvtárainkról. Legégitő könyvtára az országnak a fővárosi 17 közönyvtár közt az *egyetemi könyvtár*, mely 1636-ból ered. Utána következnek kor szerint: a nemzeti múzeum könyvtára (1802), a természettudományi társulat (1841), az akadémiáé (1844) és a Szent-István társulaté (1848). A vidéken összesen 26 közönyvtár között a legrégitő, a *pannonhalmi beczéské* 1001-ben alapították s így már több mint 900 éves. A nagyobb könyvtárak sorrendje kor szerint ezután így következnek: *sárospataki* ref. főiskola (1531), *debreczeni* ref. főiskola (1592), *nagyenyedi* Bethlen-főiskola (1664), *nagyvárad* kir. jogakadémia (1788), *egri* érsek-megyei könyvtár (1788), *gyulafejérvári* Bathyányi-könyvtár (1798), *nagygyebséni* Bruckenthal-múzeum (1817), *alsó-kubini* Csaplovics-könyvtár (1839). A többi könyvtárak mind új keletiek. *Legnagyobb* a könyvtárak közt a *Nemzeti Múzeumé*, a mely a köteles példányok beszerzéséről szóló törvénynek köszönheti folytonos gyarapodását; 1900 elején 675,000 kötet birtokában volt, mely szám az 1900-ik év alatt 52,231-gyel gyarapodott; 100,000 kötetnél gazdagabb könyvtár ezen kívül csak öt van az országban és pedig a *budapesti egyetemi könyvtár* (271,060), az *akadémiai* (180,242), az *esztergomi* főegyházmegyéé (105,932), a *pannonhalmi beczéské* (133,355) és a *nagygyebséni* múzeumé (100,820 kötettel).

* Japánban minden egyes vasúti vonathoz egy olvasóteremnek berendezett és mindenféle hirdokkal ellátott kocsit van csatolva, melyet az utasok ingyen használhatnak.

* III. Edvárd király megkoronáztatásának ünneplésére Londonban mindenki a király kedvencz virágját a gyöngyvirágot óhajtott viselni. London virágkereskedéseiben eddigleg 19 millió eszkört rendeltek meg.

* Olaszországban átlagos számítás szerint minden két órában egy gyilkossági eset fordul elő.

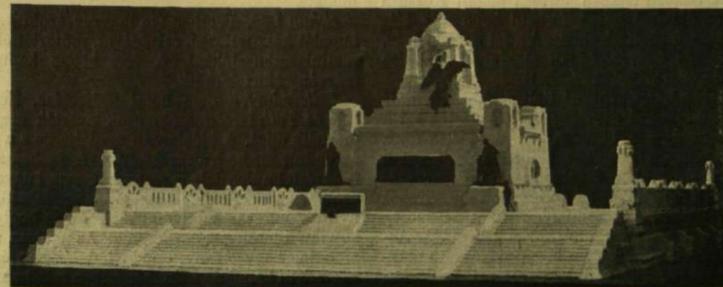
TISZA KÁLMÁN A SZABADELVŰ PÁRTKÖRÖBEN.

A TABOK-PARTHIE. — Ferraris Arthur festménye.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEL.

A Kossuth hamvai fölé állítandó siremlékre tizenhárom pályamű érkezett. Ezeket a bíráló bizottság ítélete után a városligeti nagy iparsarnokban állították közszemlére. Nézik is sokan. A pályázatnak máris hosszú és zajos a története. Sokan nem helyeselték, hogy a Kossuth szobrára begyűlt adományokat két felé osztják, az egyiket siremlékre adják, s így esetleg egy monumentális szobor állítását vagy kétéssé teszik, vagy hosszú időre elhalasztják. A bírálóknál a bizottsági tagok véleménye jutott ellentétbe, sőt meghasonlásba. A hatezer koronás első díjat hat szavazattal öt ellenében ítélték oda. A kisebbségben maradt művész tagok tiltakoztak, három közülük (Zala szobrász, Lechner Ödön és Kann Gyula építészek) lemondtak a bizottsági tagságról, s azonnal eltávoztak; de azért a többi díj fölött is ítélt a számban megapadt bizottság. Most a polgár-

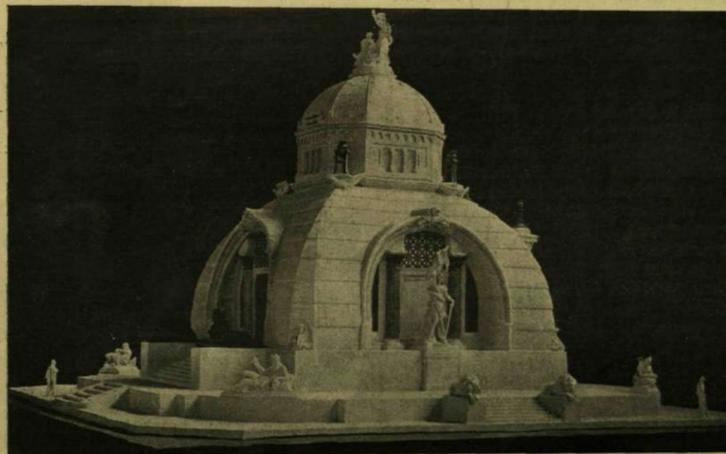
HEIDELBERG, JÓNÁS ÉS BEZERÉDI PÁLYATERVE.

Förk-Andrejka (romános goth dolog) és Förc-Zsolnay tervei idetartoznak. A harmadik csoport a pantheon jellegű mausoleum, zárt csar-

Vedres, és Förc-Füredi művei ilyenek. Mind a három csoportban kapott jutalmat egy-egy terv. Valamennyi nagy lépcsőzetes emelvényen, széles terráson emelkedik. A falak szobrászati domborműveknek, feliratoknak, jelmondatos tábláknak elhelyezésére szolgálnak. A lépcsőkön jutunk vagy föl a szárkófághoz, vagy be a pantheon avagy mausoleum belsejébe.

Az első díj nyertese Gerster építész és Strobl szobrász műve kettős terrászra épített görög oszlopsarnok, melynek tetőzetén az ébredő szabadságot egy hatalmas oroszán ábrázolja. A templomszerű oszlopsarnokban félig könyökölve fel a ravataláról Kossuth. Az emlékművet a háttérben két patkó hajlású oszlop sor keríti be. A főhomlokzat bejárója mellett két honvéd bronz szobra örököl. Gerster görög mintákkal dolgozott. Strobl itt is szépen mintázott. A Kossuthra való vonatkozást a szárkófág alakján kívül a terrász két oldalán levő domborművek magyarázzák.

Schickelanz, Herzog és Beck Fülöp terve nemes izlésű görög oszlopsor templom alá helyezi a szintén görög stílusú ravatalt. Heidelberg és Jónás építészek és Bezerédi Gyula szobrász ind és magyar elemeket vegyítettek össze, és Lechner Ödön középületeinek stíli hatása is meglátszik. Az emlékmű nagy lépcsőzetes térről indus pagoda alakjában magaslik. Tetején a szárkófág, a kriptá bejárata a háttérben van. A homlokzati részen domborművön ügyesen mintázta Bezerédi azt a jelenetet, mikor Kossuth harcra szólítja a nemzetet, s azt mondja, «leborulok a nemzet nagysága előtt.» Törty Emil építész és Donáth Gyula műven

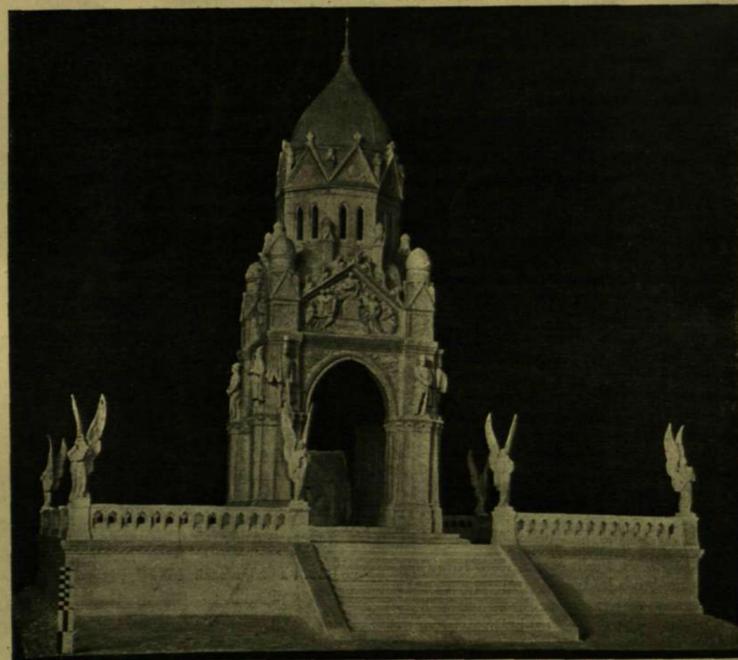
SCHÖN LEO PÁLYATERVE.

mesternél a pályázó művészek legtöbbje deputációval kéri az ítélet megsemmisítését; a képzőművész egyesületek is ezt kérik. A pályaműveket tehát a közönség a csetepaték által fokozott érdeklődéssel nézi. De magában is érdekes a pályázat. Sok érdemes és jó munkát, eredeti törekvést, magyaros motívumok kutatását találjuk, friss erőt és gondolatot. Nincs azonban a művek közt egy sem, mely mélyebben megragadná a figyelmet, vagy meghatna.

Kossuth siremlékének vagy mausoleumának kidolgozásában a tervezők egy része a gyász- és veszteségnek ad kifejezést; némelyeket költői hangulat fog el, de lyrai; majd mások dícsőséget hirdetnek, mely a nemzetnek is dícsősége. Hogy leghelyesebb az olyan felfogás, mely nem a halott Kossuthot gyászolja, hanem a XIX. század nagy magyarját magasztalja — ezt érezzük, a mint a tizenhárom pályaművet végig szemléljük. Néhányan magyaros, vagy legalább keleti motívumú formákra törekednek. Elmennek az ind pagodákhoz, a piramisokhoz, az ázsiai, déloroszországi kurgánokhoz, a tatár sátorokhoz, a magyarországi kun-halmokhoz, a kálvinista temetők fejfálhoz, sőt a boglyakemencékhez is. A formák és motívumok ilyen kutatásában való szorgalmat meg kell becsülni és méltányolni.

A siremlékeken vagy szárkófágok, vagy szobrok szerepelnek. A főmunka mindeniken az építészeké; a szobrászat leginkább magyarázólag alkalmazkodik. Három csoportra oszthatni a pályaműveket. Első csoport azoké, a kik szabadon helyezik el a szárkófágot, földön, vagy földetlenül. Ezek közé tartozik az első díjat nyert Gerster-Strobl, és az öt bíráló által első díjra ajánlott Bálint-Jámbor-Kallós, a Heidelberg-Jónás-Bezerédi pagodaszerű, a Schickelanz-Herzog és Töri-Donáth terve. Második csoport, a hol ívek, oszlopokra kupola emelkedik, s ezek alatt áll a szárkófág vagy szobor. Hickisch-Mátrai (mely a harmadik díjat kapta),

nyok, vagy félig zárt, félig nyitott. A második díjat nyert Leitersdorfer-Teles-Tóth, továbbá Márkus-Spiegel-Kalmár Elza, Komor-Jakab-

FÖRC ÉS ANDREJKA PÁLYATERVE.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEL. — Erdélyi fényképei után.

az építész rész a berlini barok stílus szerint alakul. Szabad félkörű terrász elején Kossuth minden oldalról hozzáférhető koporsója. Három karcsú obeliszk emelkedik föl a szabadság, egyenlőség, testvériség női alakjaival. *Donáth* szép domborműveket készített.

Jámbor Lajos, Bálint Zoltán építők *Kallós* Ede szobrászszal szövetkezve készítették azt a tervet, melyet a bírálók egy része első díjra tartott érdemesnek. Előkelő ízlés uralkodik a művön, finomak a részletek, s a magyar szecessziós díszítéshez az építészek a márviragot is feldolgozták motívum gyanánt. A szarkofág igen magas, az alaptól 20 méter magasságban nyugszik, s így nem láthatni Kossuth alakját, mely ég felé fordított arccal, szabadon fekszik. A szoborcsoportozat *Kallós* Ede szép műve s a nagy gyász kifejezése. A ravatal mellett a gyászoló Hungária áll, kiterjesztett karokkal. Lenn a szarkofág tövében a bezárt sirbort felé gyászoló tolonganak. Két oldalt lépcsőzet visz a ravatalhoz, melyet egy-egy turul madár őriz.

Az ívek, oszlopokra emelt kupolákat mutató pályaművek közt *Hickisch Rezső* építész és ifj. *Mátrai Lajos* terve a harmadik díjat kapta. *Hickisch* a berlini Wallot tanítványa s a germán hatástól még nem távolodott el; ifj. *Mátrai*, kinek atyja jónévű szobrász-tanár, Párisban tanult. Kőköszkákából rakott nagy négyszögön nyolez zömök oszlop tartja a kupolát. A sir jellege világosan kidomborodik. Lent fekszik a szarkofágon Kossuth alakja. A kriptá kapuját két oroszlan őrzi; a kapu mellett jobbról és balról domborműben Kossuth temetése van ábrázolva. Fönt, a kupola alatt ül egy fegyveres ős magyar, lehajtott fővel, az erő és bánat kifejezője. *Förk* budapesti építész-tanár három tervet készített három építészszel. *Zsolnay* a híres májólka-gyár tulajdonosa az égetett és színes agyagot alkalmazta. Úgy tetszik, hogy ily monumentális emlékműhöz ez nem való, de a kupolás emléken csinosak a részletek, az anyag felhasználása jó s figyelmeztet, hogy gondolni kellene többször is erre az anyagra. A műről különben tervezők adnak bővebb felvilágosítást, mert a minta maga igen kicsiny. A fényképi főlvetel homályosan és elmosódva adja vissza a mintát, azért ezt az egyet a pályaművek közül nem mutathatjuk be. Különbö a minta kicsinysége a pályázati fől-tételeknek meg nem felelve, a pályázatból ki is zárták. *Förk* másik tervezete *Andrejka* szobrászszal többféle stílust alkalmaz; *Füredi*vel készített tervén piramis uralkodik, az oldalon dórjai kapuzattal.

A mauzóleum fogalmát *Förk-Füredi* terve tetszetősen fejtegeti. Ellentétesen látszik azonban, hogy az egyiptomi piramis egyesül a dór stílussal. Az oszloposarnokhoz köröskörül lépcsőzetet visz, s a homlokzaton mind a négy oldalon a *Pax* szó olvasható. A nemzeti gyászt két allegorikus alak jelképezi. *Füredi* szobrászati munkája jóra való.

A pantheon a siremlék monumentális voltát s a nagy embereket megillető kegyeletet leg hatásosabban bírja kifejezni. *Komorán*, bizonyos nyers erővel emelkedik a *Márkus Géza, Spiegel* Frigyes építészek és *Kalmár Elza* terve. Merész a kőköszkákkel összeállított *tumulus*, egy domb, minőt a régi kor hatalmasainak, vezéreinek hamvai fölé építettek, legtöbbször csak földhányásból. Elöl a sirbolt bejárata két oldalt vaskos oszlop, a boltozatot kariatidok tartják. A munka elmés, egyszerű, nagyvonalú és az antik tumulust igyekszik magyar felfogáshoz idomítani. Szokatlan a homlokzaton a szoborcsoportozat, egy ülő memnoni óriás alak, mely a gömbölyű épület köveiből van kifarragva, még a kövek rétegei is áthataladnak rajta. Az alak azonban nem elég világos; jelentőségét találgatni kell. A hazát jelenti, mely odaforr Kossuth emlékéhez. Körülte a kis alakok a nemzet gyermekei, a mint kitárt karokkal, fordulnak szeretettel a Haza felé.

Komor-Jakab és *Vedress* szintén tumulust építenének, boglya alakban. A magyar czimer hármas hegyét vették mintául, ennek a hármas boglyának körvonalai szolgálnak az emlékek körvonala gyanánt is. A két kisebb boglya, mint fiókorony tapad a középső nagyhoz, de rendeltetéséről nem jövünk tisztába. A zárt mauzóleum hátsó részében szép a szarkofág. Jó a szobrászszal, *Vedress*nek gyászoló ma-

gyar családja, Kossuth lepellel borított teteme mellett.

Schön Leó, Bécsben élő magyar szobrász is kupolát készített, sok czírárával, műtörténelmi reminiszecenciákkal. A vert bronz kapuját márvány sínek őrzi.

Leitersdorfer Béla fiatal műépítész, *Telcs* Ede és *Tóth* István szobrászok nyerték meg a második díjat. A kidolgozás eredetisége s a jól átgondolt eszme hamar kiténik. A szobrászok is egyértelműleg dolgoztak az építészszel ugyanazon eszmén. Erőteljes az építmény, lehetőleg nyitott, magyar motívumokkal. Ez is boglyakupola, illetőleg sátor-kupola. Az építész azt mondja, hogy Arany «Buda halála»-ban és a «Tetőtleni halmon» költeményeiben találta meg a magyar sátor leírását, azt kívánta utánozni, de hozzá vette az Alföld elterjedt virágának, a harangvirágnak formáját. Fölhasználta díszítésül a végződéseken a magyar református temetők fejfáit, a följárásnál a szentmihályi Attila kincseinek olajméseit fűzvedrekhez. A kriptába vezető hátsó bejárás előtt egy félig földbe szúrt íj is régi magyar siri emlék, melyre a vitéz nevét rárótták. Mindezek a részletek változatosak és újak. Az épület diadalmi csarnok, pantheon. Két nagy lépcső vezet föl a kupola-csarnokba, onnan lehet látni a mélyen alant levő sirba, a szarkofágra. Így van elhelyezve a nagy Napoleon koporsója is a párisi invalidusok domjában. A kupola belső héját üvegmozaikok ékesítik a 48-as események képeivel. A homlokzaton, a kapuzat előtt kilép Kossuth a sirból, nem az elagott, hanem az élte delén levő Kossuth. Mögötte a mélyből az Árpád-kori vitézek s Hunyadi, Rákóczi leventéi törnek elő fegyveresen, a magyar nemzet előtt, mely két oldalt kifejező csoportozatban van ábrázolva. A hátsó kapu fölött egy angyal ül, *Telcs* sikerült szobra. Az eszmében tartalmas és eredeti szemmel gondolt művet rokonszenvesen szemlélük.

SAJTÓ ÉS GYORSIRÁS.

Írta és a szegedi gyorsiró-ünnepen felolvasta: **Vikár Béla.**

Éj volt. A nemzet aludt s almodott
Oly mozdulatlan és oly réges-régen
S oly elhagyottan. Alig itt s amott
Egy-egy csillagnak őrszeme az égen.
Majd, hirdetőn a közelgő napot,
A hajnal jött, bíbor köpönyegében,
S immár a napkirálynak jötte hallszik —
De a magyar, a hétalvó, csak alszik.

Ébresztgetik szerelmes fiai,
A merev test körül busultán állva,
Hangot, mely az életre visszahív,
Keresve, próbálgatva, nem találva.
Egy harsonát ha hozna valaki,
Mely a hívó szót mennydörgésre váltja,
Hogy visszazengje a közel s a távol:
Az keltené föl a lethargiából.

És jöttek egy Széchenyi, Kossuth,
Hozták a harsonát föl Pest-Budára:
Egy-egy Lehel, s a mint kürtjébe fűtt,
Fölgyűlt a nép messzinnen mint csudára.
Mely addig oly esőkönyösen aludt,
A nemzet talpra szökkenet valahára
S mint a ki ébred éjeli zenétől,
Figyelt s az álmat dörzsölő szeméből.

A sajtó volt e harsona, csodás,
Új Lehel-kürtje, új-kor riadója:
Mindent, mi rab volt, fölold egy varázs,
A bilinesek letérdelőnek róla.
Ez volt az élet, a föltámadás,
Ez a megváltás gondolatra, szóra,
Mely gunnyasztott eladg szórnya nélkül
S most szabadon röppent ki börtönéből.

Röpül a szó, a szabad eszme, föl —
Egy pillanat, és nyomaveszve szárnyal,
A kép ellilank szemünk elől,
S már messze eszeng fölünkbe a madárdal.
Száll, gondolat, hol a nap tündököl,
Száll s ittásúl meg fényes napugárral,
Mi nem féltünk; bár szabad vagy, mienk vagy,
Kezünkben a varázs, mely tűnni nem hagy.

Mint a mesében a kis síp ha szól,
Ezrével a galamb a hős köré gyűl:
Te, gondolat, úgy hozzánk származol,
Varázspunkt ha megszólalni készül.
S hol tettünk szert e tündérsípra, hol?
A nagy kor ezt nekünk rendelte részül.
Kicsiny a síp, de nagy az ő varázsa:
Ez a mi részünk, gyorsirók írása.

Kis embernek van óriás fia,
És van kis ember óriás anyától:
Nagy volt szülőd, oh sztenográfia,
Te kicsiny vagy, de majd nyomába hágo!
Mi lesz belőled, ifjú dalia,
Ha így haladsz, ha nem lesz, a mi gátol?
Utóléred testvéredet, a sajtót,
S a hol kopogtatsz, sebtben nyitnak ajtóit.

Mint rózsát, ha nem a földben ül,
De szűk cserép közt, sutba lökve lankad:
Te is még sok helyt szeretetlenül,
Tengődve élsz; virág hogy nyitna rajtad!
Mily más, hol szerető gond vesz körül,
Hogy hervadásnak fejedet ne hajtsad,
Hanem, kifejtve mind, mi benned lüktet,
Virulj és édesítsd meg életünket.

Boldog, kit egy kis fészék haza hív,
Kit édes otthon becézgetve ápol!
Mert megfagy künn, a nyílt pályán, a szív,
Ha nem szed föl melegt otthonából.
Mit természet szül, emberagy kivív,
Napot kíván: szívet, mely érte lángol.
Ilyen tanyát, ily meleg, puha fészket,
Ilyent kívánsz te, gyorsiróművészet.

S ilyent adott tenéked, ily tanyát,
Ez ősi város. Legyen áldva érte!
Dajkálód volt negyedszáz éven át,
A dajka nőtt s vele növekedél te;
Mégéred gyászat, meg diadalát,
És ő is a tiédet mégéred;
Így jóban, roszban vele összeforralt,
Mert nem vendége, — családtagja voltál.

Úgy érkezél, mint csemete, a kit
Elhozak Markovits kertészeteiből;
S ma kertté gazdagodva állasz itt;
Gyönyörű kép, melyen szív és szem épül.
Virágaidból szívünk most szakít
S megörzi nem-múló emlékezésül,
S hol összegyűlnek Markovits-utódok,
Ott lesz Szeged s hú gyorsirója, Bódogh.

Föl, ifjú társaim, munkára föl,
E példa intsen, e nap lelkesítsen!
A hű törekvés, melyet meg nem öl
Gúncs és idő, lám koszorút kap itten.
S mint a Dunába a Tisza ömöl,
Hogy gazdag terhet vinnie segítsen,
Kis patakunkat úgy ölébe zárja
Magyar műveltség hőmpölygő nagy árja.

Fogadd kebledre, hatalmas folyó,
A gyorsirásnak csevegő patakját!
Nem mély e víz, de tiszta, mint a hó,
Virág befolyja szélét, zuhatagját.
S minden virág, föléje boruló,
Mind ennek adja illatát, alakját.
Ti vagytok e virág, hazám jövője:
Föl a zászlót! Föl a szívet! Előre!

GYORSIRÓK ÜNNEPE.

Húsvét másodnapján érdekes ünnepély színhelye volt Szeged, az alföldi nagy magyar város. Ide gyűltek össze mindentől az ország gyorsirói, magának a Markovits-féle rendszernek hívei több százan, hogy megüljék az ottani gyorsirókörök 25 éves jubileumát.

Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött a városbába dísztermében, hol Szeged városa képviselőjében *László Gyula* h. polgármester és több tanácsnok jelent meg. Ott voltak továbbá: *László György* orsz. képviselő, *Antalík Károly* az országgyűlési gyorsiróhivatal másodfőnöke, *Vikár Béla* országgyűlési gyorsiró revizor, az orsz. magyar gyorsiró-egyesület tiszteletbeli elnöke, *Bódogh Já-*

nos posta-főtiszt, a szegedi gyorsirókör alapítója és még számosan. Az ünnepély *Cserép Sándor* főgimnáziumi igazgató melegehangú megnyitójával vette kezdetét. Utána *László György* képviselő indítványára *Szell* Kálmán miniszterelnököt és *Wallacs* Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert táviratilag üdvözölték. Majd *Vikár Béla* ünnepi költeménye következett, a melyet mi számunkban közlünk. A többi előadás közül kiemeljük *Czigány* János jászberényi polgármester és *Fabry* Henrik dr. felolvasását a gyorsiróshoz. Az ünnepély közben leleplezték *Markovits Ivánnak*, a legelterjedtebb gyorsirórendszer alapítójának olajfestésű arcképét. Az ünnepélyre számos üdvözölő irat és sürgöny érkezett az országból és a külföldről, sőt volt két külföldi vendég is, dr. *Shiratori* Kurakichi egyetemi tanár Tokióból (Japán) és *Entund-Sailo* Albin finn szobrászművész (Helsingforsból), *Strobl* mester tanítványa, a kik egyúttal a szegedi népeletet is tanulmányozták.

Délután országos gyorsiró-verseny, este pedig a vendégek tisztelőre nagy vacsora volt. Megemlélték, hogy *Jakab* Lajos vasuti főtisztet, a gyorsirókör

féle színű és nagyságú tojások, tojásalakú dobozok csillognak ki, papírból készült, de mozgó oroszlanok, tevék, golyók s más effélék társaságában, sok édes vágyódást, nagy gyönyörűséget kelte a fővárosi gyermekek szívében. Ezek pótolják náluk a szabad, nyílt, virágos mező gyönyörűségeit.

Az ékes tojásokkal vetekednek népszerűségben a csemegeüzletek hatalmas sonkakirakatai. Soha ennyi pirosra füstölt remek sonkát egy rakáson! Bár sajnos, hogy ezek nagy része is külföldről — Prágából — került, csak itt-ott szerénykedik egy-egy kassai, vagy debreczeni. Mindazonáltal a külföldi vendégeknek nagyszámú, lelkes bámulói akadnak. Nem gyermekek és fiatal mamák ugyan, hanem jól táplált elegáns urak és úrnők, azután kevésbé elegáns és kevésbé jól táplált tisztelői a sonkának. Amazok elégedett arccal be is lépnek a boltba, de bizony emezek meglepésnek az üvegen át való gyönyörködéssel; sorra nézik

vissza akarnák térni az 1860 táján viselt kettős és hármas aljakhoz.

Általában azt látjuk, hogy a nyitva és csukva hordható, orosz bolerók nagyon divatosak. Az aljak fent egészen simák, minden ránc nélküliek, míg a csipő alatt szinte aránytalanul kiszélesednek. A hosszuk ahogy csökken, sőt minden uszályellenes rendeletek és ligák dacára — valóságos uszály lett belőle.

Az átmeneti ruha ilyenkor szinte nélkülözhetlen. Praktikus szövetből és színben kell ezt készítenünk, nehogy színét megfakítsa a tavaszi nap és elvegye a szélesyves áprilisi eső.

Ez idén a knickerbocker ruhák egyesítik magukban e két előnyt. *Monaszerly* és *Kuzmik* utódjánál láttam a múlt napokban egy gyönyörű átmeneti ruhát, melyet a czég főnöke, *Pertik Béla* hozott el Párisban tett tavaszi szemleútjából. Eredeti mintáját *Rejane* asszony viselte a «Passerelle» előadásán a Vandeville-színházban, párja, melyet én láttam, valóságos typusa a tavaszi divatnak. Szövetje világos-szürke knickerbocker volt, fehér posztópanthokkal díszítve. Az aljon 20 centiméter széles fodor,

UTCAI KÉP BUDAPESTRŐL HUSVÉT HETÉBŐL.

Gerő Lajos rajza.

buzgó elnökét, volt tanítványai ez alkalomból díszes aranytollal lepték meg. Az ünnep annyira fellelkesítette Szeged gyorsiróit, hogy újabb gyorsirókör alapítását határozták el. Ez lesz a legkiválóbb eredménye a szépen sikerült ünnepélynek.

HUSVÉT A FŐVÁROS UTCÁIN.

Mindig nagyon mozgalmas az élet a szép Budapest utcáin, de mégis tán legélénkebb így húsvét tájban. Nagy tömegekben tödul a nép mindenfelől a templomokba, vagy onnan haza, mindenki igyekszik a kezdődő tavasz verőfényes napját élvezni; sokan pedig a rajtuk pompázó legújabb divatú ruhát, kalapot óhajtták bemutatni a világnak.

Már az ünnepet megelőző napokon feltűnően népeknek lesznek az utcák. A boltok kirakatai egészen levegtököz rendes képüket, nevezetesen a csemege- és játékszerkereskedések, melyek naptár nélkül is biztosan jelzik, hogy ime, itt a húsvét! A kirakatok nagy üvegtáblái mögöl mindenünnezen rengeteg mennyiségű, minden-

valamennyit, azután egyet sohajtanak s odább mennek — egy másik sonkakirakathoz.

A virágáru leánykák is fokozott buzgósággal kínálgatják most virágaikat a népesebb utcák sarkán, hiszen tavasz van, húsvét van s ilyenkor még tán az is megvesz egy-egy csokrot bűfelejtésül, a ki a prágai sonkában csak az üvegen át gyönyörködhetik.

DIVATLEVÉL.

Alig hogy kisért az első tavaszi napugár, az utca szép asszonyoktól, elegáns uraktól élénkül meg. A levegőt ibolyaillat és édes női kacaj fűszerezi, ragyognak a szemek, mosoly ül az ajkakon. S a korzón egész kiállítását csodálhatjuk a legújabb toilettéknek. Lübeig a sok fodor, suhog a selyem.

Mert az idei tavaszi divatnak a fodor és szegélydíszadja meg a jeleget. Az aljak többnyire két-három en fonne fodorral készülnek, mely föl a XV. Lajos korabeli derék hosszú szárnya borul. E derékek elütti színű hajtókákkal és nagy csipke- vagy siffon-csokrokkal készülnek. Az effajta ruhák rendkívül előnyösek. Különösen magas, karcsú alakoknak. Mintha

két — az alsó szélesebb, a felső keskenyebb — pánttal. A fodor is keskeny fehér pánttal volt az aljra tűzve. Az alj fent szorosan simúlt a csipőhöz, alul nagyon bő volt. A rövid kabát szintén posztópántokkal szegve, széles pagode díjjakkal; elől félbő a szabása, hátul testhez álló. Kis szürke bársonyallér és fehér hajtókák díszítették.

Azonfelül nagyon sok és nagyon sikkes posztóruhát látnak *Monaszerly*éknél. Javarészen kabátal vagy boleróval és fehér díszszel készülnek.

A selymek közül «taffetas» az idény jelszava. A nyári öltözékek szövetjét és díszét javarészen ez adja. Tüllel és csipkével megkomponálva tég teret nyit a fantáziának. A nyári foulard és selymruhák nem fogunk már pille, sem gyöngydiszket látni, ellenben annál több applikációt. Szalag, zsinór és paszománt, valamint csipke és fantasie-tallók fogják az eredeti hímzések anyagát és alapját adni.

A színek között egyeduralomra a fehér és fekete törekszik. Az egyik ruha csupa fehér, a másik fekete. De izléses egészen összeforrni is látjuk a két ellenséges versenyzőt. És szemünk már annyira megszokta a két ellentétes szín összetételét, hogy eszünkbe sem jut már — mint uralmának első idejében — félgyáznak tekinteni. s. b.

Továbbra.
 Az Szevegemért voltok,
 Múlt év óta hősökétek
 Helyzet, két ember közötti volt
 Nincs ok, hálpra, kételkedni
 Officiorok lusa.
 Halálhatala miatt nő ellen
 magabizalom indoklásán
 Helyzetben halálpárt
 Vajon, hálak miatt?
 Szavaztat hál szavaztat om egyet
 menteskedni mért? Erre hál hál
 miért?
 Mit mondtam irókeresleten
 Többet sehól.
 Junitat nem többé az de hál
 Tízavara pontban beszédek, hál?

T. Uram.
 Az 5 év vége miatt szólok
 Múlt év óta történetekről
 Helyzet, jövő fontos kérdéseiről
 Nincs ok, Szél szabad(élvességében)kételkedni
 Összeférhetlenség
 Szilágyi halála miatt röviden magatartásom indoklása.
 Helyzetem Szilágyival
 Veszteség halála. Miért.
 Javaslat túlszigorában nem egyenlő
 mértékkel mért, ezzel kárt tesz miért?
 Mit mondtam értekezleten
 Többet sehól.
 Javitás nem lett elég de ellene
 nem szavazva pártban maradtam. Miért.
 Augias istállója nem kell, stb. indoka.
 Mi volt az övék.
 26 év óta történtek nem ok
 Augiásra.
 Helyzetéről szólva, választások
 Túlkorai mozgalom.
 Érdekkörök törekvése
 Mire vezetnek.
 Ennek dacára bizom, szabadelvű többség lesz ha
 1) biztosítás fel nem áldozásra
 2) a jelenlegiek pártolása
 3) mi fér alá a szabadelvű zászlók?
 Gönczi levél
 Károlyi jogát elismerem, magamnak is jogot követelek
 Szabadelvű zászló alatt agrár politika nem csinálható
 Agrárnak v. van v. nincs értelme.
 Ha van, mint másutt, reactio, ha nincs, felesleges. Miért?
 Választók figyelmeztetése kell.
 Szabadelvű zászló alatt ne jöjjenek nem szabadelvűek
 Jövő kérdéseire térve
 Tisztviselők. 15 évi sajnálatom.
 Azóta történt de nem elég.
 Meddig lehet menni. Határ.
 Mi lenne más elhanyagolásból
 Mi egyensúly megromlásából
 Mit várok kormánytól, mit hivatalnokoktól
 Határok között pártolom, sürgetem.
 Véderőre ne költünk, mondják.

A négy 8-ért oldalra terjedő vázlatok jegyzetek első oldala hasonmásban. (Az írónak irt egész jegyzetet az eredetiben levő aláírásokkal szedésben közöljük, megjegyezve, hogy a kéziratban néhol rövidítések fordulnak elő, pl. az 5-ik sorban szabad, e helyett szabad(élvességében).)

TISZA KÁLMÁN 1901. ÉVI SZEPTEMBER 4-IKÉN TARTOTT UTOLSÓ NAGYVÁRADI BESZÁMOLÓ BESZÉDÉNEK VÁZLATA.

TISZA KÁLMÁN MINT SZÓNOK.

Szónoki sikerei ritkán voltak. Tomboló tettség-zaj, zúgó tapsvihar vajmi gyéren támadt beszédei nyomán. Mégis kortársai közül — az egyetlen Deák Ferenczet kivéve — alig volt valaki, a ki beszédeivel és felszólalásaival mélyebb s állandóbb hatást ért volna el.

Sokszor ültünk együtt eseményszámba menő beszédek alatt a mi parlamentünk nagy megfigyelőjével, Mikszáth Kálmánnal, bajsz alá mormolt megjegyzésekkel cserélve ki benyomásainkat. Egyéniségéhez és politikájához való ragaszkodásunk dacára több ízben megegyeztünk abban, hogy beszédeiben a vitaközös bravúrjai néha a szónoki tartalmat is megtámadják.

Szóval a kortársak kegyetlenségével iparkodunk ítélkezni fölötté is, nehogy egymás előtt pironkodnunk kelljen, hogy a mi nézeteink sem mentesek attól a szolgáltságtól, a mely a hatalom tényezőiben csak a tehetséget, erőt és kiválóságot képes meglátni.

Tösgyökeres, keresetlen magyarságában nélkülöztük ép azt, a mi valódi szónoknál a magyar szót oly bűbájossá teszi: a beszéd zenéjét.

Szerintem igazán magyarul — vagy is a magyar szó zenéjét is tekintve — vajmi kevesen beszélnek a mi parlamentünkben. Egyike ezeknek, a ki mint egyáltalán kifünösége a magyar prózairóknak, hivatva volna példával is hatni, az utolsó éveken hallgatásra kárhóztatta magát. Pedig a parlamenti élet nem teljes ő nélküle; dacára a sokszor elítélendő támadásnak, a melyre magát főleg Tisza Kálmánnal szemben elragadtatta.

Tisza Kálmán mint ellenzéki szónok sem engedte meg magának a szertelenséget. Nem volt veséiben kurkászó könyörtelen, a ki rejteget pizkok feltalálásában gyönyörködik. Sem izzadásiag bömbölő temperamentum, mely éktelen dühbe tör ki, mikor hónapok óta észdelülakra rögzített nagy kiszólásait közrebocsátja.

Ellenfelei kiméletlen támadása közben sem feledkezett meg, hogy valamikor mindazért helyt kell majd állania, a mit mint ellenzéki vezér hirdet. Szabatosan körülhatárolt mérséklet jellemzi őt szónoklása fénykorában, mikor még mint ellenzéki vezér, férfikora kezdetén a szónoki hatás egyik nem kis jelentőségű külső tényezőjével: erős tüdővel és csengő hanggal is rendelkezett.

A pillanatnyi külső siker kedvéért még ekkor sem ragadtatta el magát oly álláspont foglálására, a melyet később meg kellett hazudolnia.

A hirhadt Janszky-ügy tárgyalásakor és a véderő vita folyamán az az aggályom támadt, hogy az ellenzék Tisza ellen az ő saját beszédeiből fog érveket felhasználni. Gondosan átnéztem a hadügyre vonatkozó összes ellenzéki beszédeit és úgy találtam, hogy az akkor elfoglalt álláspontok közül egy sincs, a melyet mint a kormány elnöke 15—20 évvel később is fenn nem tarthatna.

Ekkor győződtem meg, hogy Tisza Kálmán soha sem beszélt azért, hogy nagy beszédet mondjon. Talán ezért nem is fejlődhetett nagy szónokká. A balközép vezére minden felszólalása tanúságot tesz arról, hogy érzi a reá váró nagy hivatást és minden erejét felhasználja, hogy a képeiségeket megszerezze, a melyek őt erre alkalmassá teszik. De mint szónok nem fejlődik. Talán nem érezte a szükségét sem, hogy erre ügyet vessen.

Szónoki művészet törvénye szerint készült beszédet nem is találók egyet is, még Tisza Kálmán régi beszédei között sem. Minden felszólalása erősen belekapaszkodik a tárgyba, a melyről szólni kíván és cserepekik módjára szorongatja az álláspontokat, a melyekből politikai ellenfelei kiindulnak. Első politikai beszédeiben még nem rendszer ez, csupán ötlet. Később ez ötletesség — a mely soha cserben nem hagyja — rendszeré válik.

A felületes szemlélő — főleg Tisza Kálmán hatalomra jutása után — csak azt látta, hogy

a kizárólag vitaközörsre utalt Tisza inkább foglalkozik mások gyöngéinek kimutatásával, mint saját igazának bizonyításával. Kik szemben állottak vele, megtoldották ezt azzal, hogy egész hatalma a nemzet gyöngeségének ismeretén és fölhasználásán alapul.

Ebben csak annyi az igazság, hogy alig volt államférfi, a ki nemzetét, törekvéseiben, tagozataiban, erényeiben és hibáiban ő nála jobban ismerte volna. Mikor 31 éves korában az ellenzék élére kerül, az ország értelmiségének, főleg középosztályának többsége vele lélezkik, vele érez; minden felszólalásában reményeinek megnyilatkozását látja. Tettetéstől, tetszelgéstől egyáltalán távol álló egyszerűségében, fitogtatás nélkül való bátor férfiaságában, nyakasságig menő határozottságában a magyar jellem mintaképet tisztelt benne. Otthonában, a szűkebb körű összejöveteleken, a magyar református egyház gyülekezetein, az országgyűlésen ugyanannak a minden hivalkodástól mentes embernek ismeri, a ki nem beszél másként, ha szószékre lép, mint a miként szól a mindennapi életben.

Akár megyei, akár egyházközségi, akár országos ügy az, a mihez hozzászól, legyen az bármily kis vagy nagy jelentőségű, ugyanazzal a keresetlen egyszerűséggel vitatja igazát. A szabadság szertelősé szörnnyaira veszi nevét. A református egyház jogainak védelmében kidomborodó karaktere népszerűvé teszi. Mert soha sem akar másnak látszani, mint a minő, egyszerűségét ennek dacára megőrzi. Beviszi a keresetlen szókimondást a parlamentbe is. Előre kizikalkmozott, hatásokra számító mondatokkal tagolt, körmondatos szónoklatokra keresetlen szavakban teszi meg megjegyzéseit. Művészi tökéletességgel szedi szét politikai ellenfelei érveléseit. Halomra dönti a szépen kieszelt syllogizmusokat és soriteseket; és ha ellenfelének gyöngeségét kimutathatja, gúnyjában kiméletlen, csaknem megsemmisítő. Csakhamar eléri, hogy mindig kíváncsiak rá, mert félnek tőle. A balközépi vezér szónoki hatása

a többségre még talán nagyobb, mint saját pártjára. Főleg, mikor benne a jövő emberét kezdik látni.

Mert mindig jelen van a Ház ülésén és a számban fogyatkozott kis párt törekvéseinek számára részt áll; állandóan készen áll; mert a tárgy ismerete nélkül soha sem szól és így nem válik értelmetlen kotnyelessé; mert a mily kevéssé személyeskedő, tárgyi igazában ép oly alkuvást nem ismerő; emberekén átgázol, de a Ház rendjét — az egyetlen agyonbeszéléstől eltekintve — mindig tisztelében tartja: a parlament vezetését már ellenzéki vezér korában kezeibe ragadja. A többség is, részben a viszonyokban, de még inkább a vezetésben rejő gyengeségnél fogva, őt ismeri el a képviselőház vezérének. Az 1875. évi fuzió, ha az azt előző parlamenti viszonyokat tekintjük, nem is volt egyéb, mint a már jóval előbb bekövetkezett tényleges állapotnak igaz alakulásba hozatala.

Azt hiszem, nem vétek Tisza Kálmán emléke ellen, ha állítom, hogy a fuzió következtében letűnt kormánypartot nem annyira Tisza Kálmán és pártja törték össze, mint a kormányzati hibák, megromlott közgazdasági viszonyok, és a mit első sorban kellett volna említenem, a teljesen megrendült bizalom a párt és kormánya vezetőképességé iránt. Másrészt mind erősebbé vált a hit Tisza Kálmán vezető hivatottságában és érintetlen jellemében. Nagy és nehéz feladatok vártak az új vezérre. Az ezekre való hivatottság iránt a hitet az új vezér nem azzal szerezte meg, hogy miként tárta fel eszméit, de mert mindig egyformán egyszerűséggel adta elő azokat, az eszmék hatását a szónoki siker nagysága nem befolyásolta.

Külső hatásokra való pályázás nélkül — a melyet önmagához méltatlannak tartott, — Tisza Kálmán tehát méltán beérhette azzal, hogy mint ellenzéki vezér egyszerű vitaközös maradjon. Annál kevésbé válhatott szónokká a miniszteri székeken. Vajjon nem lett volna-e legalább is különös, ha eszméi számára a megnyilatkozás más alakját választja, mint azelőtt? Ha napokig, tán hetekig híresztelik róla, hogy nagy beszédre készül? Ha napokra megközelíthetetlen, hogy érveit fontolgatásában meg ne zavarják? Ha ugyanaz a vitaközös, a ki ellenzéki vezér korában a nemes egyszerűségre törekszik, tógában és kothurnusban áll a miniszteri asztalkák előtt? Érvek és éles visszavágások helyett czukorkákkal dobálózik és előzetesen fájdalomcsillapító balzsamot csepegtet a sebekbe, a melyeket a támadások visszaverése közben őrtenek?

Egyszerű szokásain nem változtatott sem a hatalom, sem az azzal járó hízelkedés, sem a sokszor felhangzott gáncsolódás, hogy hetekig készült nagyszabású beszédeket fertályórás rögtönzésekben szed darabokba. Az ellenvéleményt — bár érdeme szerint tisztelte — ugyanazzal az erélyvel verte vissza, mint azelőtt. A mint új kabátot nem csináltott, új fegyvert sem választott.

Bámulatos lelki egyensúlyát nem zavarta sem a kicsinylés, a melylyel keresetlen mondatzerkezetét gúnyolták, sem párhívveinek zászai tetszésnyilatkozata, a mely ötletes visszavágásait kísérte. Érthető tartózkodással kerülte azokat az érveket, a melyek az ő álláspontja helyes voltának bizonyítására voltak alkalmasak. Inkább arra törekedett, hogy az ellenkező felfogás tarthatatlanságát mutassa ki. Mintha félt volna, hogy ha sok érvet hoz fel álláspontja mellett, közbeszól valaki:

«Nem tudom, igaz van-e? Mert nagyon bizonykodik!»

Akármit hánytorgassák is, a modern parlamenti vitaközörs, az eszmék eleven harcát Deák Ferencz után Tisza Kálmán honosította meg. Reá szoktatta korát mesterséges melegágyi szóvirágok helyett, az eszmék és érvek természetes termelésére. Ha beszédeit nem fogják is olvasni az iskolákban, mint a parlamenti szónoklatok mintaképeit, azért kortársai között mégis iskolát teremtett.

A kortársak ugyanis látták az ő felszólalásai hatását és követni igyekeztek. Legtöbben azonban csak az egyszerűség és a laza mondatkötésig jutottak.

Nem vették észre, hogy a hatás titkának megfejtéséhez sok talizmánra van szükségük. Az egyik az alapos tudás, a mely nélkül Tisza Kálmán egyetlen tárgyhoz hozzá nem szólott.

A másik, hogy a tárgyalás menetét jobban megfigyelni, a különböző állásfoglalásokban rejő ellentétet s az érvelések mögött settenkedő törekvést felfedezni ő nála jobban senki sem tudta. Szinte megdöbbentő emlékezettel állott rendelkezésére mindaz, a mivel a saját álláspontját erősíthette és ellenfele érveit gyöngíthette. Szóval a vitaközös egész anyaga a hallgató füle hallatára újult meg és nőtt nagyra az ő egyszerű előadásában.

Az eszmék és érvek szinte ott a hallgató előtt keletkeztek.

Az emberek szeretnek ott lenni a folyamok, még a patakok forrásánál is. Mennyivel érdekesebb, ha jelen lehetnek az eszmék keletkezésénél!

A Tisza Kálmán szónoki iskolája akkor lesz divatosabb, ha olyan emberek támadnak, a kik belső tartalmuknál fogva képesek arra, hogy eszmék és érvek közvetlen termelésével hasznanak.

Mindezzel nem úgy akartam Tisza Kálmán szónoklatát jellemezni, mintha ő mindig rögtönzött volna.

Beszédei tárgyát pár jellegzetes szóval ő is feljegyezte. De egyáltalán nem kötötte magát e jegyzetekhez. Valamint, hogy sem a formáról, sem az érvek csoportosításáról előzetes szabványt önmagának nem alkotott.

Több jelentős beszéde vázlatát őrzöm kegyelettel. Ha összevetem ezeket a gyorsírói jegyzetekkel, mindinkább meggyőződésem, hogy a tárgy kijelölésén kívül a beszédre nem készült és minden beszéde majdnem teljes egészében rögtönzött.

Utolsó éveiben nagy befolyással volt rá a hangulat és egészségi állapota.

Nagyváradi programbeszédét sem mondta úgy, a mint annak tárgyait előre megállapította. Többször fullasztó köhögés vett erőt rajta. Ennek tulajdonítható talán bukása is. Mert azokat, a miket a tisztviselők fizetésfelelősi mozgalmáról a jegyzetek szerint mondani kívánt, kimerült volta következtében csak hézagosan mondhatta el.

Magam is éreztem a hűvös benyomást, a melyet beszédének e része keltett. Pedig mi más lett volna a hatás, ha Tisza kifejtheti, a mit néhány oly jellegzetes szóval feljegyzett! Hisz akkor bizonyára hozzátesszi azt is: «Hogy csak némileg is kielégítsük a tisztviselők jogos igényeit, nagy összegekre van szükségünk. A tisztviselők csak nem akarhatják, hogy mikor az országban minden más keresetre utalt osztály szűkölködik: ép akkor miattunk nyúljanak mélyebben az ország pénztárába. Hisz ez nem állhat a tisztviselők érdekében.»

A nagyváradi programbeszéd félreértése is bizonyosság arra, hogy még nem tűnt le teljesen a szónoki formák korszaka.

Tisza Kálmán hatalmas egyénisége még meglehet, hogy ügyet sem vetett a formákra és a hatást keltő művészi berendezésre.

Beérhette azzal a hatással, a melylyel nyilvánvaló lelki egyensulya volt kortársaira.

Gajári Ödön.

HÁZASSÁG A MONTENEGRÓI FEJEDELMI HÁZBAN.

A montenegrói események mindig élénk figyelmet keltenek egész Európában, mert e kicsike ország fejedelmének becsúgya s az orosz udvarral való közeli összeköttetése nagy befolyást enged neki a balkáni állapotok fejlődésében. Nikita fejedelem politikai terveivel és czéljaival van kapcsolatban az a házasság is, melyet a fejedelem második fia, Mirko herceg köt most Konstantinovic Natáliával. Az eljegyzést márczius 10-ikén tartották Nizzában, a hol a menyasszony atyja tartózkodik.

Konstantinovic ezredes, a menyasszony atyja, nagybátyja volt az elhunyt Milán királynak, s maga is az Obrenovic-családból származik, de különböző régi viszálykodások miatt ellenségeskedésbe került a mostani királylyal s most már évek óta száműzetésben él.

Mirko herceg eljegyzése előtt két héttel látogatást tett a belgrádi udvarnál s a menyasszony szülei is a közeledés jeleit mutatják a szerb király iránt. Ezek a dolgok kétségtelen

kapcsolatban vannak a szerb trónöröklés kérdésével. Sándor királynak nem igen van kilitása utódra, Draga királynő valamely rokonának trónörökössé való nyilváníttása pedig a nép körében nagy ellenállásra találna s így a trónörökös kijelölésének kérdése előbb-utóbb napirendre fog kerülni. Az Obrenovic-családnak még mindig erős a talaja Szerbiában s a montenegrói herczegnek e tekintetben nagy előnyére válik, ha a felesége Obrenovic-leány.

Mirko herczeg különben egy másik koronának is könnyen várományosává lehet. Bátyjának, Danilo herczegnek, a trónörökösnek házassága Jutta mecklenburg-strelitzi herczegnővel kötött házassága gyermektelen s így utána esetleg Mirko herczeg fog örökölni.

Mirko herczeg 1879 április 5-ikén született; jelenleg a Grahovo és Zeta nagyvadjája címét viseli. A menyasszony előkelő születése mellett nagy vagyonnal is bír s így a házasság tetemesen előmozdítja a montenegrói család magas röptű terveit.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Albert József: Mesék és egyéb költemények; Pozsony, 1902. E kötet szerzője, kinek nevével lapunkban is találkozott már az olvasó, a költészetnek olyan mezejét műveli legnagyobb kedvvel, a mely mai irodalmunkban meglehetősen parlagon hever: a didaktikus műfajokat, különösen a tanító mesét. Az eszmekör, melyből meséihez a gondolatokat veszi, meglehetősen érkező; elegendő teret nyújt a változatosságra. Elvont erkölcsi igazságokat példáz egy helyütt, más helyt a gyakorlati életre ad tanácsot, majd meg a hazai életre vonatkoztatja elbeszéléseit; szociális bajokat is érint s az irodalom és közélet egy-két kérdésébe is beleszól. Gyakran rajzolja a nép, a szegények sorsát s egy-két mesében a kívándorlász kérdéséről is szól hazafias szellemben. Érett, komoly gondolkodás nyilvánul e mesékben, a szerző meggyőződéssel hirdeti azt, a mit igazságnak tart. Az erkölcsi tanítást az azonban nem mindig tudja kellően beleolvasztani a költői keretbe: sokszor különválnak a mese és külön a morál. Néha nincs is meg a kettő között a kellő szoros kapcsolat. Legsikerültebb darabok a lapunkban is megjelentek: «Köfőtő» és «Fürtös Gál esete», továbbá «A csipekibokor és a rózs», «A piéczak és a süllő», «A tudós király» stb. A humor és a szatira hangját nem egyszer szerencsével alkalmazza a moralizálás szárazságának enyhítésére, a jellemrajz iránt is van érzéke. Lírálja is túnyomólag elmélkedő, de van lírai versei közt néhány meleg hangú darab is. Nyelve magyaros, erősen népies árnyalással, előadása azonban néha laukadt, technikája fogyatékos. A kötet egészen vége kedvező képet ad a költő törekvéseiről és tehetségéről; rokon-szenves idealizmusa és erkölcsi komolysága kiemeli a tucatszámra megjelenő verskötetek üres rímpengései közül. Szerző lapunk szerkesztőjének ajánlotta művét, mely saját kiadásában jelent meg Pozsonyban. Ára két korona. Mutatványul a következő két verset közöljük belőle:

A felhők.

Mint elkésett őji árnyak,
 A magasban szállva szállnak
 Fodros, barna fellegek.
 Hogy' sietnek mind előbbre!
 Egymást őrve, kergetőzve,
 S elborítják az eget.

De feltűn a nap korongja,
 Sugarait szíjtelontja,
 S a felbő átbőröl;
 Mint egy rózsás, tarka álom,
 Ott úszik a szemhatáron,
 Majd elfoszlik, szerte hull.

Ifjú lelkén ifjú bánat
 Mennyi s milyen könnyen támad:
 Fodros, barna fellegek!
 De a remény egy sugára,
 Kedv fuvalma: s mint a pára,
 Volt, nincs, mind, mind odalett.

Férfi bűja terhes felbő,
 Vihar szárnyán zúgva felbő
 S villámot szór zordonul:
 S bár nyomában újra kéklük,
 Tört remények hintik végig
 Útját, merre elvonul.

költői érzést, költői képzeletet. Helyesírási hibák is vannak kéziratában.

Vágyaimból. Közvetlenség csakugyan van benne, de kevés a művészet. Egy értelmes, kissé szentimentális ember idyllikus ábrándozása, melyen azonban nem ragyog át a költői képzelet fénye.

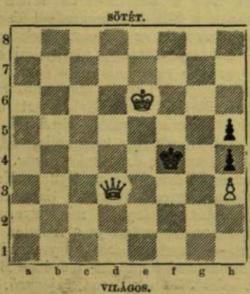
Negyven év. Egy-két strófája csinos, hangulatos, a többi azonban fáradt, olykor kissé erőltetett. El is van nyújtva.

Ábránd, álom. Csinos részletek mellett sem mondható sikerültnek; nyelvében sok a mesterkéltség, a rim szükségére sokszor szószaporításra eszabítja a gondolatmenet kissé zavaros.

Nem közölhetők: Elemér és Rózika halálának emlékeztetője. Teljesen rhytmustalan, kezdetleges verselése szinte olvashatatlanná teszi. — Magamról. Kopott egy lant stb. Üres szövegek, érzés és érdeklődés. — Bányászok. Imádkozás. — Dalok. Koncerten. Bollog óra stb. Jókora csomó verse között nem akad egy sem, a melyvel érdemes volna behatóbban foglalkozni. — A gyermek. Az anyja és gyermeke. Mulandóság. Iskolai olvasmányok halvány visszhangok.

SAKKJÁTÉK.

2268. számú feladvány Shinkmann W. A.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2251. sz. feladvány megfejtése Marin V.-tól.

Chess problem solution table with columns for white and black moves.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomayán: Németh Péter. — Liptóvárt: Hoffbauer A. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kecskemén: Balogh Dénes. — Körmenten: Rusa László (a 2249 és 2250 sz. f. is). — A pecc sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 10. számában megjelent képtalány megfejtése: Lehullott a cseresznya virága. Felfedező szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

A takarékos ember nemcsak vagyonával takarékoskodik, hanem testi erejével is. Valamint az előbbiek megtartásáról sőt gyarapításáról gondoskodunk, még fokozottabb mértékben kell gondnokolni egészségünk megőzéséről: mert hisz a legjobb esetben, ha ezt elvesztjük, vagyunk is tökére meg. Ne bízzunk el a sokszor erős testalkatunkban; valaminek a tudás fa is kiül ha belé a férék rájuk, egy eleinte alig figyelemre méltó baj elpusztíthatja a legszilárdabb egészséget is örökre. Az a ki ennek megrendülésénél azonnal siet az egyensúlyt helyreállítani, ezért gazdag meg lesz jutalmazva és nem lesz kénytelen majd később kínos, de már akkor haszontalan szemrehányásokat tenni önmagának. És épen a tudó- és torokbajok nagy mezején tanúsít sok ember, különösen nagy mezején megezővő nemhomságot és nem gondolja meg, hogy ezek a bajok nagyon könnyen járhatnak tudóvesztés, mely annyi sok áldozatot követel. A forgalomban levő ePectorában csatlalhatlan orvoszer nyújtatik mindemel említtett betegségi tünetek ellen. — A ki valódi Pectorát akar, forduljon közvetlen a Diána gyógyszerárhoz, Budapest, Károly-körút 5., mely azt 2 koronás csomagokban küldi meg.

Az Első Leánykihásító Egyesület m. sz. (Leány- és fiú-biztosító intézet). Folyó évi március hóban 912 jutalékért irattott be és nászjuttalékot fejtében 59,833 K 76 fill. fizettetett ki. 1902. évi január hó 1-től március 31-ig beirt összes jutalékérték száma 3198 és a kiuteltet nászjuttalékok összege 132,274 K 26 fill.

Salvator Lithion-forrás. A Szinye-Lipóczy kútjából készült. Használati utasítások és előnyök leírása.

Burmester. Világhírű hegedő-művészek horvát Reményi Mihály műhagyományát követve készítették. A hangfokozat gerenda felállításai, melyek hál-mely hegedő vagy gordonkák alkalmasa annak sokkal erősebb, szebb és kellemesebb hangot ad.

Vukovári arc-tisztító kenőcs szappan. Szepítő, hímzőhely, sönör, májfolt-fakadék, persenés, orrvörösség és minden egyéb arczisztálanság ellen legjobbnak bizonyult a már 52 év óta dicseretreméltó ismert és a törvény kívánalmait megfelelő.

ESZMÉNYI KEBEL. Érhethő a Pilules orientales által, Ratió gyógyszerárakból Párizsban, Passage Vendôme 5., az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnél ártna, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel időmáinak szilárdaságát biztosítja.

Hölgyeknek! Piona-crème. Legújabb és orvosi szaktelítékek által is elismert, biztos hatású és erősítő minden bőrrisztálanságot és rövid használat után vakító fehérré, tündé teszi az arcbőrt. Figyelem! A készítményem nagy közkezeletlenség miatt hamisítványokat hoznak forgalomba: csakis az valódi Piona-crème 1 kor. 1 drb Piona-szappan 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Székiútlóni rakár: Alexander János gyógyszerár Bélnyáron. Budapesti főraktár: Török József gyógyszerár Király-utca 12. és Andrássy-ut 29. Kerpel-féle gyógyszerár Liptó-körút 28. szám és Thalmayer és Seitz üzemiár.

Heckenast Gusztáv zongorateremben. Budapest, IV. Gízella-tér 2. (Váci-úca sarkán). Ehrbar udvari zongoragyártó Schiedmayer és fia stutgarteri udvari zongoragyártó cégének egyedüli képviselője. Valódi amerikai harmoniumok. 9318. Arjegyek ingyen.

Az anyatejet pótolja. Dr. Soxhlet tanár eredeti tép-sterilizáló készüléke. Egyedüli biztos mód a csecsemők mesterséges táplálására. Képes ismertetést küld a főraktár: KELETI J. BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17.

ÉLŐKERÍTÉS. Gleditschia csemeték és magvak. Örökös övös, igen gyorsan fejlődő szénanyagú. Ez az egyedüli, melyből oly bővülő kertészei mellett is a paraffin- és kádlással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem lathatók. Minden rendelkezés rajzokkal ellátott útítési és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 ft. Nagy malasztás követel mindenki kinek örökös állományra kerleése van szükségé, ha nem ezt alkalmazza, szikes, köves, homok, sztyag, nedves talajban is egyenként tenyészik. Azért is terjedt el, hogy alig van az országban, Paris, IX. — Egyedüli rakár Assur-Magyarország székre: Budapest, Török József, gyógyszerár, Király-utca, 12.

Szólóoltványok szokványminőségben. Örökös jövedelmű biztosító vállalat fogva annak tenyészése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt. Színes fénynyomatú főrajzokkal ingyen és bérmentve küldtek minden rendelési kötelezettség nélkül. Az arjegyeken kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címre ingyen és bérmentve küldeti kéri, mely nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát hasznára ne fordítaná, városban, falun, pusztán, gazdák vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdeklőben állik rendelni sommit nem akarnak, mert bennszámos oly közleményekkel találhatók, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím: Ermelléki első szőlőültványtelep Nagy-Kágya, u. p. Szélfelnyh.

SEIDEL és KAUMANN-féle golyó-csapágyas IDEAL írógép decimal tabulátorral. Vezérképviseletesség Ausztria-Magyarország részére: HGH. SCHOTT és DONNATH Wien, III/S. Heumarkt 9. Budapesti képviselőleg: SZÉNÁSY BÉLA papíráruháza IV., Ferencztek-tere 9. 9309

A HAJA ÚJRA NŐ. Egy előkelő és a G. A. R. körökben igen nagy tekintélyben álló hölgy, dacára annak, hogy 50 éven felül jár, korban van, egy a kopaszságot győzítő új esodlatos gyógyszer meg használata folytán visszanyerte haját. Próbácsolmag ingyen és bérmentve. J. S. W. urnó, a Swartz Corps No. 91, W. R. C. fizető-mesternője, kinek felszólalás: New-Albany, Bradford Co. Pa., U. St. o. A. dms hajóvességet egy nagybécű új szernek köszöni, melyet egy gyógyszerész Cincinmatban talált fel. Azon újmat alapján.

J. S. Weed urlóhgy. hogy a készítményből igen szilárdított próbák. Weed urlóhgy használata a szert és habár ötven éves volt már, tehát oly korban, melyben a kopaszságot rendszerint gyógyíthatatlannak tartatik, legnagyobb meglepetésére és öröme, esodlatos sűrűséggel nőni kezdett a haja. Weed urlóhgy szívesen engedte át nekünk lemosású véget átveszték, és pedig egy korábbi, melyen korai kopaszságnál látható és egy nemrég levett fényképet, melyen a nagyhírű hajóvesszőszer esodlatos hatású látszik.

Alapítottat 1865-ben. A legjobb bel- és külföldi zongorák, pianók és harmoniumok legelőszöbben kaphatók Heckenast Gusztáv zongorateremben Budapest, IV. Gízella-tér 2. (Váci-úca sarkán). Ehrbar udvari zongoragyártó Schiedmayer és fia stutgarteri udvari zongoragyártó cégének egyedüli képviselője. Valódi amerikai harmoniumok. 9318. Arjegyek ingyen. (Utánnagyomás tilos.)

HOGY KARC SUVÁ. Vajunk és egyáltalán egészünk megerősítését, használatát a Pilules Apollo-kat, melyeknek gyógyszerárakból nyertváruháza. Ez a gyógyszerár, melynek elismert pilólok karcuval tesznek, hatékony azonban nincs hátránya az egészségnél, mint sok más készítmény. Nem használjuk, hanem egyenesen a táplálkozás és a szénanyagszervelet hatékony. A többség testesez és gyöngyös kivül arcvonásait megadja a testek ismét az egészséget és erőt. Ez a tük minden asszonynak, ki megakadja őrnai karcu és fiatal alakját. A «Pilules Apollo»-k a legkényesebb természetű mindkét nembe lekök használhatók és nem árthatnak soha az egészségnél. A készítmény két hónapig tartó gyógyszerári kímélő beletartással és vagdornnyal teljesen állandó. (Törvényesen védelmi védjegy). Egy üvege ára utólag: K. 6.45 bérmentve; utólag: K. 6.75. — J. Matté gyógyszerár, 6, Passage Vendôme, Paris, IX. — Egyedüli rakár Assur-Magyarország székre: Budapest, Török József, gyógyszerár, Király-utca, 12.

MATTONI-FÉLE GLESHUBER TERMÉSZETES SAVANYU-KUT. Császárfürdő BUDAPESTEN téli és nyári gyógyhely.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALANOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Financial statement table for the insurance company, including columns for assets, liabilities, and various insurance types like fire, life, and marine.

VAGYON. Mérleg-számla 1901. évi december 31-én. Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak és bankoknál: 9718005/43. 1844,400 Kor. n. é. Magyar főlhitelint. 4/10-os talajjavítás és szab. záloglevél: 1206,070. 618,000 Kor. n. é. Magyar főlhitelint. 4/10-os záloglevél: 577,830. 750,000 Kor. n. é. Magyar k. 4/10-os koronajár. a 94,25 — K 706,875. 490,100 Kor. n. é. Egyesült bpesti főlhitelint takarékpénztár. 4/10-os záloglevél, a 91,50 — K 448,350. 200,000 Kor. n. é. Kibír-tokok orsz. főlhitelint. 5/10-os zálog. a 100 — K 200,000. 62,800 Kor. n. é. Magyar kir. 3/10-os koronajár. a 84,60 — K 53,138,80. 4000 K. n. é. Oththon irók a hirdapók köre 4/10-os költségek a 100 Kor. — K 4,000. 7965 drb Magyar-francia biztosító társasági részv. — K 1.591,000. 1200 drb Bécsi biztosító társasági részv. a 300 — K 471,510. 997 drb Bécsi biztosító társ. első részv. a 200 — K 199,400. A fenti értékpapírok s többi után az év végéig esedékes kamatok — K 57,718,58. Leszámlált, visszatartott és egyéb váltók 2490000. A társaság házai — K 730000. Erzsébeti házak jeltalok-kölcsön számla — K 84048. Kétféle adóak: a) Penztörvény és maradványok a képviselő-segnek — K 20690108. b) Maradványok idegen bizt. intézeteknél és álnemzeti intézetek — K 101596841. Jéghatározott osztály — számlán — K 6046616. Központi pénztár — K 2744057/29. Budapest, 1901 decz. hó 31-én. Kacsvinsky János, elbírt. könyvvivő. Az igazgatóság: báró Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, László Zsigmond, Ormody Vilmos, gróf Zichy Nándor. Aligazgató: Szende Karoly.

Ha öszül a haja, használja a „Stella“-vizet (Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza, Uvege 2 korona. ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban 6 es. és k. k. k. József főherceg udv. szállója, Budapest, V., Sétány-utca, Szabadag-tér sarkán. 9043

Császárfürdő BUDAPESTEN téli és nyári gyógyhely.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALANOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Financial statement table for the insurance company, including columns for assets, liabilities, and various insurance types like fire, life, and marine.

VAGYON. Mérleg-számla 1901. évi decz. 31-én. Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak és bankoknál: 9718005/43. 1844,400 Kor. n. é. Magyar főlhitelint. 4/10-os talajjavítás és szab. záloglevél: 1206,070. 618,000 Kor. n. é. Magyar főlhitelint. 4/10-os záloglevél: 577,830. 750,000 Kor. n. é. Magyar k. 4/10-os koronajár. a 94,25 — K 706,875. 490,100 Kor. n. é. Egyesült bpesti főlhitelint takarékpénztár. 4/10-os záloglevél, a 91,50 — K 448,350. 200,000 Kor. n. é. Kibír-tokok orsz. főlhitelint. 5/10-os zálog. a 100 — K 200,000. 62,800 Kor. n. é. Magyar kir. 3/10-os koronajár. a 84,60 — K 53,138,80. 4000 K. n. é. Oththon irók a hirdapók köre 4/10-os költségek a 100 Kor. — K 4,000. 7965 drb Magyar-francia biztosító társasági részv. — K 1.591,000. 1200 drb Bécsi biztosító társasági részv. a 300 — K 471,510. 997 drb Bécsi biztosító társ. első részv. a 200 — K 199,400. A fenti értékpapírok s többi után az év végéig esedékes kamatok — K 57,718,58. Leszámlált, visszatartott és egyéb váltók 2490000. A társaság házai — K 730000. Erzsébeti házak jeltalok-kölcsön számla — K 84048. Kétféle adóak: a) Penztörvény és maradványok a képviselő-segnek — K 20690108. b) Maradványok idegen bizt. intézeteknél és álnemzeti intézetek — K 101596841. Jéghatározott osztály — számlán — K 6046616. Központi pénztár — K 2744057/29. Budapest, 1901 decz. hó 31-én. Kacsvinsky János, elbírt. könyvvivő. Az igazgatóság: báró Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, László Zsigmond, Ormody Vilmos, gróf Zichy Nándor. Aligazgató: Szende Karoly.

Halók, zsinegek, ponyvák, kókusz-szőnyegek, fehérruhaterítők, valódi orosz sárczipők társasjátékok, tornaczipők, tornaeszközök, orvosi kötszerek, kender és kőcs legelőszöb forrása. SEFFER ANTAL, Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 12. (Központi városnak épülete.) Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

GERMANDREE PORHANTÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN. Francia szabadalom. A szépség tükre, ideális illatú felettelenül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandree az arczörnek egészséges és tiszta sőt az arczörnek 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS. Kapható Török József gyógyszerárban Budapestben.

WRIGHT DITSON VILÁGHÍRŰ AMERIKAI LAWTENNIS RAKETJEI EGYEDÜLI RAKTÁRA MARYARISZKA RÉSZERE KERTESZ TÓDOR MARYARISZKA RÉSZERE BUDAPEST KRISTIFÉTER ARJEGYZÉK KRISTIFÉTER INGENYEN.

Millió hölgy használja a Feolin-t. Kérdeze csak házirosvát, hogy a «Feolin» nem-e a legjobb cosmeticum szer a kézzel használni és fogaknak? A legtisztálanság szer a legcsinnyabb kesek előkelő, öde ésmogot és alakot nyra a «Feolin» használata által. A «Feolin» egy 42 legne-mesebb és legirészebb növényből esodlatott szappan. 5001 szálalattal rendelkező, hogy az arczörök és ráncok, brakták (Müsen) és arczörökösök (Wimmer) stb. a «Feolin» használata által nyomtatott elismert. A «Feolin» a legjobb hajhigiénés, hajjaló és hajszépítő szer, megakadályozza a hajhullást, a megkopasodást és a fejtörség megőrv. A «Feolin» egyben a legtermészetesebb és legjobb fogtisztító. A ki a «Feolin»-t álfaladón szappan helyett használja, fiatal és szép marad. Kételezzük magunkat a pénz számmal visszaszedésre, ha a «Feolin» használata nem siker. Egy drb ára: 1 kor., 3 drb 2,50 kor., 6 drb 4 kor., 12 drb 7 kor., Egy drb utáni porto 30 fillér, 3 árbon fe-ltől 60 fillér, Utánvéttel 60 fillér-rel több. Megrendelésre FELTÉTEL NEM. Felelősköze, Bécs, VII., Mariahilferstr. 38. Rakár Budapest: Petrovics Miklós drögulista IV., Bécsi-utca 2.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban. Budapest.

Parád gyógyfürdő

Vastímós fürdővel és hidegvízgyógyintéssel, égvényes-köves savanyvíz és termésvízes ásványvizekkel...

A haj újradövése! Nincs többé kopaszság!

Egy említésre méltó szer, mely férfinek, nőnek és gyermeknek egyaránt gyönyörű haját kölcsönöz...

Mincs mentés többé a korpá, a hajhullás, a kopaszság, mint ezt a fenti kép mutatja.

A bécsi «Medizinisch-Chirurgisches Centralblatt» orvosi szaklap 1901. decz. 27-én megjelent 52. száma egy feltűnést kelth cikket közöl...

Kir. ő fensége Hohenzollern hercegné: «Kérek még 3 üveg Lovacrinat».

Mirtus-crème bőrnemítő, szőpítő, ártóító Zeirtalan és ártalmatlan aro- és kéz-crème, eltávolítja a bőrtől a szőrt, bőrhámot, pattanást...

3 kiállítási kitértetés, hozzá a Pulcheradin-szappan 80 fill., poudre 1 kor.

M. FEITH, WIEN, VII., Mariahilferstrasse No. 38. Baktár Budapest.

SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL kitűnő helyreállító szer gyomgók, vérsejteknek és lábbadozóknak szedre...

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER. 9528. Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izell. könnymegoldó Altemose készítmény a legújabb erősítő-szer

Vas-Somatose alakjában a sápkórosoknak less ajánlja az orvosok által Vas-Somatose nem egyéb 20% szerves összetételű vasat...

+ Soványság +

Résép felt. testidomok a mi leletl erőporunktól, 1900. évi párisi any-éremmel kitüntetve 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást hoz...

Mirtus-crème bőrnemítő, szőpítő, ártóító Zeirtalan és ártalmatlan aro- és kéz-crème, eltávolítja a bőrtől a szőrt, bőrhámot, pattanást...

3 kiállítási kitértetés, hozzá a Pulcheradin-szappan 80 fill., poudre 1 kor.

Készíti, szétküldi az 'Apostol' gyógyszertár, Budapest, József-körút 64. o. sz. Baross-utca közelében.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgyor: a La

VELOUTINE Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Rozsnyay vasas china bora. A Rozsnyay-féle vasas china bora egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak...

Advertisement for Kollerich Pál és Fiai, Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 21. Első magyar sodronyszövet-fonat- és szitaáru-gyár.

Dr. GÖLLIS-féle emésztő-por. (1857 óta kereskedelmi cikkek.)

Étrendi szer, kitzinó hatása van a különösen nehezen emészthető ételek földolálására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is.

Ásványvíz-gyógomódnál mint elő-vagy utókúra vagy egyidejűleg a gyógomóddal kitzinó hatást fejti ki.

Egy nagy doboz ára 2 kor. 52 fill., kis doboz 1 kor. 68 fill.

Bécs, I., Stefansplatz 6. (Swettlhof.) Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12 és Andrassy-út 26. szám.

Advertisement for Brauswetter János, Szegeden. MAGYARON ELŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ORAUZLETE. SZEGEDEN CS. ÉS SZ. KIZ. RÓLAGOSAN SZAB: KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS FELTALÁLÓJA A REMONTOIR INGÓÓRÁKNAK STB. STB.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros. Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG. Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8. sz. Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.

LOHR MÁRIA ezelőtt KRONFUSZ 9147 csipke, vegyeszerti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbított erőművi szőnyegperló- és szőreáru megóvó-intézettel.

PARADI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA GÖRÖG ISTVÁN BUDAPEST M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz. Nagy választék mindenféle üvegekben. Árztali készletek stb. Igen jutányos árakon.

NÖTHLING VILMOS magkereskedésében Budapest, Kálvin-tér 9. sz. alatt szerezhetők be a legkitűnőbb és legmegbízhatóbb gazdasági, kerti-, vetemény- és virágmagvak.

KOTSCHY ERICH 9169 első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmegóvó és moly-irtási intézet. Nagy mérvben gőzerővel. BUDAPEST, Hungaria-út 94. - Telefon sz. 506.

WACHTL ÉS TÁRSA fényképezési cikkek raktára BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild fől. palota). Telefon. - Árjegyzék ingyen és bérmentve.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papír- és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.

Gyárt nagyban elárúrástára következő új cikkekkel. A legújabb esztendő dobozokat és díszbortételeket (levegőpapírral és horriékkal), névjegykártyák, gyászlapok, gyászolólapok, gyásznyelvények. Saját gyártmányú fémcsarkokkal ellátott rajz- és tőrőpáncsok, szelvények és torta papírok, továbbá papírtányérok, plakátcsíkokat és különféle összehajtható dobozokat.

HIRMANN FERENCZ RÉZÁRU-GYÁRA, Budapest VII., Csányi-utca 9. sz. Készít gőz-, víz- és légszuszítókhoz szükséges turbinákat, bor- és sörszűtőket, szűrő- és tisztítókat, víznyomással, szánkóvezetőket, peronospora felekendőkörhöz való minden egyes részalkatrészt, hiteles kereskedelmi részleteket, felirati táblákat horgany v. fémlel stb.

CALDERONI ÉS TÁRSA

Látszerraktár: BUDAPEST, IV., Kishíd-utca 8. Mű- és tanszerraktár: IV., Váci-utca 1. A versenyszalon alkalmából ajánljuk: Legfinomabb versenylátesőveket, Zeiss-, Goerz-, Busch-, Hensoldt-féle prisms távesőveket eredeti gyári árban. Fényképezési készülékeket. Rézi-kamrákat pillanatfelvételek készítésére, legkülönbözőbb kivitelben. Kodak. A fényképezéshez szükséges összes eszközök és anyagok. Nagy képes árjegyzék.

Budapesti közúti vaspálya-társaság. Hirdetmény. A Budapesti közúti vaspálya-társaság XXXVII-ik rendes közgyűlése folyó évi április hó 16-án délután 3 és 1/2 órakor a társulat saját épületében Budapest, V., Lipót-körút 22. szám alatt fog megtartatni.

1. Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1901. évi zárszámadásnak; és mérlegnek, és a felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentésének; az osztalék megállapítása; határozat a felmentvény megadása érdekében. 2. A felügyelő-bizottság kiigazítása. 3. A választmány újabb megválasztása. 4. Több részvényes indítványai: Meghatározás visszavonása részvényértékesítés tárgyában; - mérleg részletezés tárgyában; - alapszabály 15., 20., 27., 40. §-ainak módosítása, alapszabály 13. §. módosítása tárgyában; vasutépítési lezárolás rendkívül közgyűlésen; - nyilvános versenykiírás behozatala munka és anyag beszerzése tárgyában; - részvényteljesítés lezárolás rendkívül közgyűlésen; - új részvények forgalomba helyezésének korlátozása; - a társaság tulajdonát képező idegen vasuti czimtelek beszerzésének és bevételének elszámolása és ezen vasutaknál való képviselés; - társaságban levő részvények letétele helyezésére; - alapszabály 24. §. módosítása; - szolgálati rendtartás előterjesztése; - az igazgatóság különféle ténykedésének elbírálása tárgyában. Szavazati jogot adnak a társaság közgyűlésein (alapszabályok 15. és 20. §-a) egyaránt a társaság részvényei, s illetoleg élvezeti jegyjei, ha legalább négy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letéteményeztetnek; 20 darab részvény vagy élvezeti jegy után egy szavazati gyakorolható, oly megszorítással azonban, hogy 30 szavazattal többet egy részvényes sem gyakorolhat, sem saját nevében, sem pedig meghatalmáltól. Felhívotnak tehát a t. részvényes urak, kik a jelen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, miszerint a czimteleiket, a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május 1-én lejárt is, szám- és névjegyzék kíséretében, bezárólag folyó évi április 12-ig, az igazgatóságnál (Budapest, V., Lipót-körút 22. szám) délelőtt 9-12 óra között, térítvény mellett letenni méltóztatásuk, hol a szavazati igazolványokkal egyidejűleg az előterjesztendő zárszáma és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvethető lesz. A letétbeh szükséges nyomtatványok a társaság pénzügyi szakosztályában díjmentesen kaphatók. Budapest, 1902 márczius 28. Az igazgatóság. (Utánnyomás nem díjaztatik.)

||CSÚZ|| ||KÖSZVÉNY|| COLCHIFLOR Dr. DEBOUT D'ESTRÉES, ONTREXEVILLE előírása szerint. A friss colchiflor virágból készült ezen gyógyszer, capsulák alakjában kitzinik pontos adagolása és tartóssága miatt. Számos meggyelés alapján specifeus szert képez CSÚZ és KÖSZVÉNY ellen. Ára 6 kor. Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12. szám és Andrassy-út 26. szám.

GANZ ÉS TÁRSA VASÖNTÓDE ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra, vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipeket, készülékeket a belvizek leeresztésére. A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket, kéregöntetű hengerekkel és malomberendézi cikkekkel. Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. Alapsőveket, zárkészleteket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat. Álló vagy fekvő gáz- és petroleum motorokat, egy vagy két hengerrel és mindennemű zúzógépeket. Mechwart-féle forgó gőz- és petroleumekéket. Világításhoz vagy gépek hajtásához szükséges villamosságot bármely távol- vagy közeli társaság részére. Álló elvezető dynamogépeket. 9280 Városi irodánk: IV., Ferencz-tere 2. szám.

FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,

férfidivat raktára
Kossuth Lajos-u. 18.
és Kerepesi-út 9.

Ajánl angol cylinder, divatos kemény és pulha kalapokat, jó szabású férfi-ingek, nyakkendők, kesztyűk és valasztékban. Árjegyzék. A világ legjobb Sám-fájának párja 1.50 kr.

Általán elismert diét-csokoládé szor (be-dörzsölésére az idegek erősítésére.)

KWIZDA FLUID
Kigyó-jel
TOURISTA-FLUID
Erosítés és erdemegújítás céljából eredményel használják az összes turisták, kerekáprók és lovaglóknak nagyobb turek után.

ÜVEG ÁRA 2 KORONA, 1/4 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLÉR.

Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrássy-út 26.

Politechnikai Intézet
Friedberg
Hessenben M. Frankfurt mellett.
II. Technika (közép szakiskola) gépész- és elektro-technik. szá-mára 4 tanfolyam.

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé.
= Egy házlásszony se késekedjék tovább ezt az egészséges és izle-tes kávéit bevezetni.

TANNINGENE a legjobb hajfestőszer szőke, barna és fekete színben. Ára 5 korona. Orvosiilag ajánlva. — Törvényesen védve. — Teljesen éretlen.

OSAN a legjobb a leggyorsabb szépitőszert üvege 2 kor. Balsamin-szappan hozzá 60 fill.

ROZSATEJ a legjobb a leggyorsabb szépitőszert üvege 2 kor. Balsamin-szappan hozzá 60 fill.

Főzetküldési hely: Czerny J. Antal, Bécs, XVIII., Carl Ludwig Strasse 6. — Magyarország főraktár: Török József gyógyszer-tára, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. — Azonkívül minden nagyobb gyógyszerárban és illatszertárban is kapható. Prospektus ingyen és bérmentve.

A legjobb száj- és fogápoló-szerek.

STOMATIN -Fogpor (fogdo-pár nap alatt tisztítja a fogakat) — 1 korona. — Fogkrém (fogdo-pár nap alatt tisztítja a fogakat) — 1 korona. — Szájvíz (Szájvíz kiűni illatu szájdesinfic. Ára: 1 kor.) — Szájdesinfic. (Szájdesinfic. Ára: 1 kor.)

Honi gyártmány, kapható mindenütt. Előre beküldött 3 kor. értékű rendelést bérmentve küld a **STOMATIN GYÁR, ZOMBORBAN.**

Legtökéletesebb arisztisztító- és szépitő-szerek:

Akácia-crème 2 kor.
Akácia-crème 1 kor.
Akácia-crème 1 kor.

Törvényesen védve. Kapható a gyógyszerárban. Főraktár Budapest: **KRIEGER GYÖRGY** -Koronagyógytára, VIII., Kálvin-tér.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME
gyorsan és biztosan ható szer szeplo, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindennemű bőrbaj ellen. Rögton hat.

Zsírítalan. Artalmatlan. Kapható mindenütt. Ára 1 korona.

Készíti: **Gutori FÖLDES KELEMEN** gyógyszerész Aradon.

Főraktár: Török József gyógyszerárban Budapest. A közönség megtévesztését elzöló utánzóktól óvakodjunk.

Fényképészeti cikkek

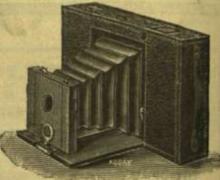
készülékek, Kodakok, objectivek és minden e szakmába vágó kellékek legolcsóbban szerelhetők be

Veszprémi Samu utóda **PEJTSIK KAROLY**

fényképészeti cikkek szar-üzletében, Budapest, IV., Városház-u. 1.

(Standard-palota, Kossuth Lajos-utca 4. sz. épületében).

Legújabb nagy árjegyzékem, mely részletes utmutatásokat tartalmaz, kívánatra bérmentve megküldöm.

MATTONI ERZSÉBET BUDAPESTEN (BUDA) **SÓSÜRDŐJE**

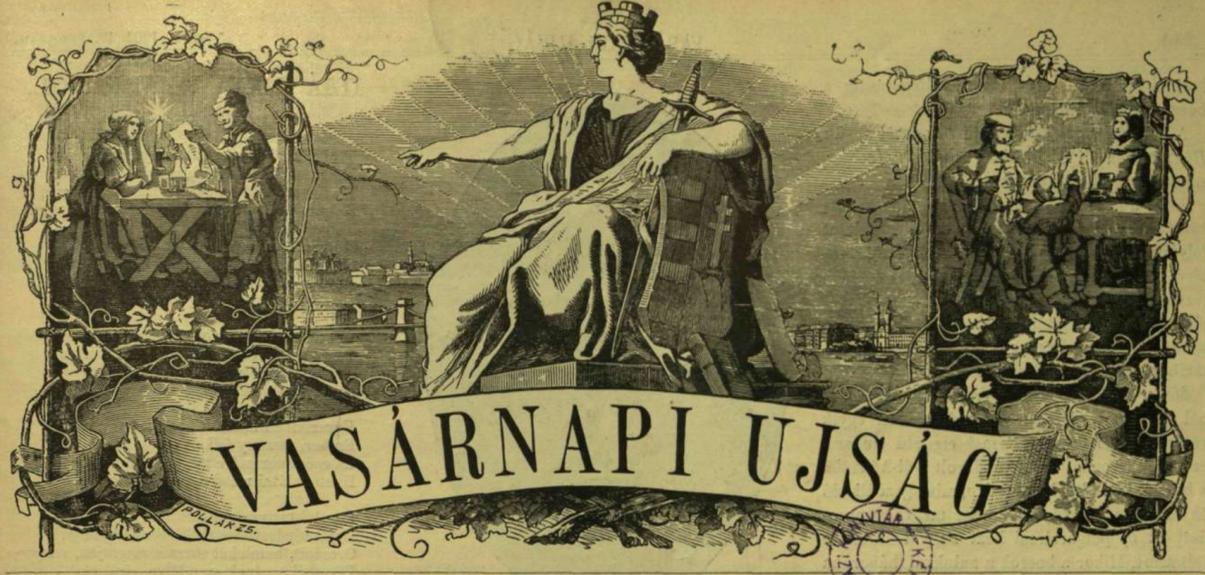
Idény április 15-től szept. végéig.
Késérő források, ivó és fürdőgyógyimód. A gyógyhely fürdő, esetleg ivóforrások kiűni eredményel alkalmazhatók: 1. Bármely okok folytán keletkezett lobos izad-mányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körüli és hashártyalok után visszamaradt izadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által elő-idezett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztalási zavarnál stb. 3. Az állási szervek bántalmánál; májajok, székélyos szákrekedés, stb. Zsírkoránál. 8. Kőszervényed. stb.

FÜRDŐ-ORVOS: Dr. POLGÁR EMIL
Egészséges fekvés, fél óránra a fővárosból, kényelmes lakások jó vendéglo, zene, kád- és márványfürdők, különféle szuhanykészlékekkel. — Béndes villamos vasúti közlekedés. A közszállomási helye: Fecseny József-ter, a régi Lóud-épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítással szívesen szolgálunk. 8048 **MATTONI és WILLE** Budapest.

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA
a bőrt finomra simítja és megtartja az arc élénk és üde kinézetét. Teljesen hajléktalan és szagtalan. Kizárólagos készítő: **A. Motschelsky** BECS, I. LUGECK 3. SZ.

Szenzációs találmány!
M. kir. szabadalm. 21333.
Üszerszakható és kényelmesebb ággy, mely nappal egy kis táskába behordható szabadalm. 21333. és éjjeli kényelmesebb ággy. Ez az ággy főlölegessé teszi az ággyeműt. Szűk lakásokban megbecsülhetetlen. Vendég- gyermek- és családcsobákban, valamint kirándulóknak nélkülözhetetlen. Kapható **Freudiger Mózes és Fiai** magy. ággy, fehé-és ruhaszemélygyárban Budapest, VI., Landon-utca 6. Vissont-elárnsítók ker:stetnek és megfelelő kedvezményben részesülnek. — Telefon 29-72. Árjegyzék és leírás kívánatra bérmentve küldeték.

VASÁRNAPI UJSÁG

15. SZÁM. 1902. BUDAPEST, ÁPRILIS 13. 49. ÉVFOLYAM.

Előzetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt | egész évre 24 korona | félévre 12 | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 16 korona | félévre 8 | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) | egész évre 10 korona | félévre 5 | Külföldi előfizetőknek a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

A DÉL-AFRIKAI BÉKETÁRGYALÁSOK SZEREPLŐI.

Schalk-Burger, Steyn, Reitz és Meyer Lukács.

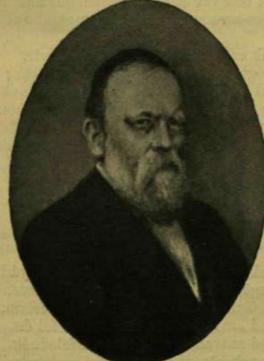
VILÁGSZERTE élénk meglepéddel fogadták annak híret, hogy a békealkudozás az angolok és boerok közt ismét megindult s eddig legalább úgy látszik, hogy most talán eredményesebb lesz, mint korábban. Az alkudozás jelenlegi állásáról ez idő szerint még keveset tudhatunk, de annyi kétségtelennek lát-

SCHALK-BURGER.

MEYER LUKÁCS.

REITZ.

STEYN.

A DÉL-AFRIKAI BÉKETÁRGYALÁSOK SZEREPLŐI.

is csak az angol állameszme javára hajtja a malmot s a boer államok függetlenségét veszélyezteti. Hopy Schalk-Burger már korábban is mily tekintélyvel birt polgártársai közt, bizonyítja az is, hogy 1898-ban jelölt volt Krügerrel és Jouberttel szemben az elnökválasztásnál, de kisebbségben maradt. A háború kitörése után félretett minden ellenzékeskedést s fegyvert fogott. Joubert táborában az alvezérek egyike volt s hasonló minőségben küzdött Botha alatt Spionskopnál. Nagy hadi sikerekkel nem igen dicsekedhetett, mert — ámbár személyes bátorsága ellen kifogás nem lehetett, — seregé-

ben nem birt fegyelmet tartani, miért aztán elhagyta a táborát s mióta Krüger Európába jött, ezt helyettesíti nagy buzgósággal az elnöki székben. Tekintélye a boerok közt igen nagy és szelid, emberséges voltáért az angolok is különösen becsülik. Steyn oránjei elnök a legmozgékonyabb emberek egyike, fáradhatatlansága, erélyessége, valamint angolgyűlölete még a boerok közt is szinte páratlan. Nemcsak az elnöki teendőket végzi igen ügyesen, még a legnehezebb körülmények közt is, hanem folyvást egyik vagy másik csapatnál van s személyesen részt vesz az ütközetekben. És ezért rendkívül népszerű a boerok közt s ha Schalk-Burgerrel a békére nézve nem egyezik meg, bizonyosra lehet venni, hogy a boerok nagy része inkább őt fogja követni s tovább harcol. Érdekes Steynről megemlíteni, hogy a háború elején legmeghittebb tanácsadója egy magyar

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZA
BUDAPEST, IV. BECSI-UTCA 4. SZ.

Legnagyobb választék a legjobb gurebes elismert legjobb kész és csak előrendő gyártmány. Minták a vidékre kívánatra bérmentve küldetnek.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest, IV., Egyetem-utca. 4.)